

וארטנים לפרשת וישב

לו ב. וישב יעקב בארץ מגורי אביו. אומר רש"י ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רגוזה של יוסף. וביאירו: דהנה איתא בתורה העבדום ועינו אותם 400 שנה, ובסוף עבדו רק 210. יש ע"כ בחז"ל 2 תשובות. א. שחישוב שנות העבדות התחיל משונלד יצחק וא"כ עברו 400 שנה. ב. קושי השיעבוד השלים את הגזירה, היינו שבאיכות עבדו 400 שנה אפי' שבכמות יש רק 210. והנה יש קושייה בחז"ל אך נענש יוסף הרי הוא היה פחות מבן כ' שנים ואינו בר עונשין. ותירצו ע"פ התרגום וישב לו ג שיוסף היה בן זקונים-היינו חכם. לכך נענש אפי' שהיה פחות מ-20 משום שבאיכות הוא היה נחשב כבן 20. כעת הפסוקים מוסברים יפה. ביקש יעקב ליישב בשלוה-משום שש"ל שהולכים בתר איכות ואי"כ הוא לא צריך להיות בגלות נטת, אלא מסיפיקה הגלות שיהיו 210 שנה במצרים שהם נחשבים כמו גלות של 400 שנה, דבאיכות ה-210 אולם הם 400. מיד קפץ עליו רוגזה של יוסף, כי אם מחשבים לפי הכמות בלי להתייחס לאיכות אז יוסף לא אמור להיענש כי הוא מתחת גיל 20, אבל מכיוון שיעקב ביקש ליישב בשלוה סימן שסבר שאזלינן בתר האיכות, אי"כ באיכות יוסף כבר בן 20, ולכן מיד קפץ עליו רוגזה של יוסף. מהרש"ם.

לו ד. ולא יכלו דברו לשלום. הגאון מקשה מה זה הנוסח דברו לשלום למה לא כתוב שלום. י"ל ע"פ ברכות סד. הנטרו מחברו אל יאמר לו כך בשלום, אלא לך בשלום, שהרי יתרו אמר למשה לך לשלום והצלית. ודוד אמר לאבשלום לך בשלום ונתלה. וזמ"ש שהשבטים שגאו את יוסף, ולא יכלו לומר לו לך לשלום. (ומדוקדק שבפגישת יוסף עם אחיו לקמן תבאר וישאל להם לשלום משום שהוא לא שמר להם טינה, לכן אמר לשלום. וכן: ואתם עלו לשלום)

לו זא. ויקנאו בו אחיו. למה רק כעת קינאו בו, ואילו בחלום של אתמול בפסוק ח לא נאמר ויקנאו בו אלא רק שגאו אותו. י"ל, אומר האלשי"ך, שבתחילה זוללו בחלומותיו וחשבו שזה מה שחושב ביום, אבל כעת כשראו שהוא חולם גם על השמש והירח שגם אבא ואמא שלו ישתחוו לו, כאן הם אמרו ויהי הירח הוא לא חשב ע"כ ביום ויש משהו בדבריו, אז כבר קנאו בו.

לו י. ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אומרים נלכה דותנה. וברש"י: הסיעו עצמן מן האחוה. ברש"י מבואר שהנסיעה לדותן היתה בשביל ללכת מהאחוה, מה הקשר? וי"ל שכיוון שאביו שלחו לשלם (לו יג) אז הם לא יוכלו להזיק לו כי הוא שליח מצווה (כבידו אם) ושלוה מצווה אינם נזוקים. לכן הלכו לדותן ששם הוא לא שליח מצווה ויהיה אפשר להזיק לו. וזאת היתה מטרת הנסיעה לדותן שיוכלו להזיק לו, ואי"כ מבין שנסעו מהאחוה, היינו מהאהבת אחים. דברי אברהם.

לו כא. וישמע ראובן ויצליהו מידם. איתא בחז"ל דאילו ידע ראובן שהכתוב יתבונן עליו וישמע ראובן היה נושא על כתפו ומביאו לאביו. ויש להקשות מה טעם באמת לא עשה כך, ואם לא יכל אז למה כתוב אילו היה יודע שכתוב יכתוב עליו הרי לא יוכל גם אם רוצה? וי"ל שהנה אמרו חז"ל וישמע ראובן שמע שרוח הקודש אומרת נראה מה יהיו תלומותיו, וכיוון ששמע כך הצילו, שמצא שראובן חשב שגם אחיו שמעו את הבת קול ובכ"א ס"ל שאין משיגים בבת קול לכן לא הביאו על כתפו לאביו מפחד אחיו, אבל אילו ידע שהתורה תכתוב עליו וישמע ראובן היינו שרק ראובן שמע, מיד היה מנשאו על כתפו כי לא היה פוחד מאחיו כי היה אומר להם שנאמר בבת קול. אוצרות התורה.

לו כד. והבור ריק אין בו מים. אומרים חז"ל אבל נחשים ועקרבים יש בו. מקשים העולם אי"כ מה הצלה יש כאן הרי זה ממש מיתה לזרוק אדם לבור מלא נחשים ועקרבים. וי"ל דהנה השבטים דנו את יוסף כדיו מורד במלכות יהודה כי חלם שימלך והמלוכה נתונה ליהודה, ולכאורה קשה מה הוא אדם שה אז מה שהוא חלם: אלא יש לחלק בין חלום שחולם מעצמו לחלום שחולם ע"י מלאך (ברכות נה) שהבטים ידעו שחלם אבל אזלי זה פרי מוחו, אלא שאמרו חז"ל בברכות סב. שהעונות בבית הכסא ניצל מנחשים ועקרבים, וחלומותיו מניושים עליה, והיינו שחלומותיו ע"י מלאך, ואי"כ אמר ראובן ממי"ן אם הוא חולם מפרי מוחו אז דרבה נזר דינו למות ע"י הנחשים, אבל אם הוא חולם ע"י מלאך סימן שהוא חולם חלום אמת והוא צנוע בביה"כ ואי"כ הוא גם אמור להינצל מן הנחשים והעקרבים. מלבי"ם

לו כז. והבור ריק אין בו מים. שבת כב. נחשים ועקרבים יש בו. אפשר לבאר זאת ע"פ בבא בתרא יד. שדורש שם על הפסוק (מלבי"ם א, ח, ט): אין בארון רק שני לוחות אבנים, מאי אין בארון רק: מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ספר תורה שמונה בארון, ומבאר המלבי"ם (שם) איך המיעוט הכפול משמע ירובי: שהמיעוט השני אינו מיעוט של עיקר הדבר אלא מיעוט מהמיעוט האמור, דהיינו שלא קוראים את הפסוק: אין בארון רק שני לוחות אבנים – שאותם יש בארון, אלא קוראים את הפסוק: ועפ"י אפשר לבאר גם כאן על דרך זו: והבור רק כתוב חסר, בלי וי"ד, ואפשר לקרוא את זה גם במשמעות ירק' דהיינו מיעוט, וכאילו יש כאן מיעוט אחר מיעוט ירק' ויאין', וממילא קוראים את הפסוק: והבור רק אין בו מים - שרק אין בו מים אבל בדברים אחרים יש בו. רבי אליהו דיסקין.

לו ל. הילד איננו ואני אבא אני בא. פרש"י שהטעם שראובן לא היה במכירה מפני שהיה עסוק בתעניתו של שביבל יצועי אביו. ויש להבין מה טעם רק כעת הוא נזכר להתחרט על אירוע כה ישן? וי"ל שמצינו בחז"ל (שבת פט: ו) ומד"ר במדבר יח ד) שאין ב"י"ד של מעלה מענישים לאדם פחות מגיל עשרים. והנה כעת רואה ראובן שהאחים מבקשים לעונשו ולחורגו למרות שהיה בן 17 אמר ראובן אז אני גם צריך להיענש על חטא שהייתי צעיר ובלבתי יצועי אבי, לכן באותו הזמן ירד בשקו ותעניתו, וזה מה שאמר הכתוב הילד איננו - והיינו למרות שהוא ילד הוא נענש. ואני אבא אני בא - והיינו שגם אני צריך להענש ע"כ. זרע אברהם.

לו י. וימת גם אותו. בסנהדרין ילפינן דמיתת ער ואונן היתה בלי רושם. ויש להקשות מלן, אולי הקב"ה עשה שימותו בפנייה מהגן, או ע"כ אדם וכדו? וי"ל דמצינו שיהודה לא נתנו לשילה בנו מחשב שמא ימות גם הוא כאחיו דקטלנית היא, והנה מצינו ביבמות דרק במת מחולי והיינו ללא רושם אמרינן דקטלנית היא (למ"ד מעיין גורם), לכן מוכרח דער ואונן מתו ללא רושם. ליקוטי שושנים.

לך כה. היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה. ונאמר הכר נא למי החותמת והפתילים והמטה האלה. איתא בחז"ל שדבר זה נעשה ע"י

ב' שליחים. את הראשון שלחה לומר לו, שתמר טוענת שהיא מעוברת מאותו אחד שהביא לה הפצים האישיים, והשליח השני הביא לו את החפצים האישיים היינו את החותמת והפתילים. וראייתם היא מזה שכתוב פעמיים בפסוק אמירה. בתחילה אמר ואח"כ ותאמר, שלכאורה קשה אם הרי היא גילתה אתה, היה צריך להיות כתוב היא שלחה אל חמיה לאמר הכר נא החותמת ולאיש אשר אלה לו אנכי הרה, אלא ש"מ שזה נעשה ע"י ב' שליחים. ולפי"ז אומר המהר"ל יובן מה שמקשים כולם מה הגדלות של תמר הרי היא גילתה לעיני כל שהיא מעוברת ליהודה כי אמרה לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, וכן מה הגדלות של יהודה שהודה, הרי כל העולם ראה שהיא מעוברת לו. אלא י"ל שזה נעשה ע"י ב' שליחים ואף אחד לא ידע על השני רק יהודה ותמר.

לו י. ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. וברש"י להיות עמה בעוה"ב. הגמ' בינמיא לה: אומרת שכולם חייבים ללמוד תורה. ואם אימור עני הייתי יאמרו לו כלום היית עני ותר מהלך, שמעל בתורה בשל. ובעשרי אומרים לך כראב"ח וכו' ולמד תורה. וברשע אומרים לו כלום טרוד היית מיוסף בסיפור עם אשת פוטיפר. וקשה הא לא כתוב שיוסף למד תורה. ועוד הרי יוסף התגלתה לו דמות דיוקן אביו, משמע דבלי"ה אולי כן היה כנשל. וי"ל דאיתא בירושלמי שקלים סוף פ"ב שאדם הרוצה ללמוד תורה שקיבל מרבין צעיר לעצמו דמות דיוקן רבו שלמדו תורה ועי"ז יוכל להיות הדברים. וזה מה שהיה עם יוסף. הוא לא רצה לחטוא, ואז כדי לברוח מהחטא הוא צעיר לעצמו את רבו שזה היה אביו שלמד עמו ועי"ז זכה להינצל. ומתורצות ב' השאלות.

פרק במעשה של שר המשקים ושר האופים. יש להתבונן בהקשר שהיה עם שר האופים לכאורה מיותר, שהרי דן במה שהיה בתחילה ששר המשקים חלם, ויוסף פתר לו שיחיה, ועי"כ שניצל באה ההרוחה ליוסף שהמליץ עליו לפרעה. ויש לבאר בהקדם מעשה שמוסר על הרב מפונבניו שנשע פעם במטוס, והמטוס היטלטל וכל יושביו נכנסו לחרדה גדולה, קם הרב והבטיח שאם כל אחד יתחייב ליתן עשרת אלפים דולר לשיבה כולם יצילו, ואכן כולם הבטיחו והמטוס הגיע בשלום לגדו. לאחמ"כ ניגש אדם לפונבניצ'ער רב ונישק את ידיו בהתרגשות והחל לקלס אותו שיש לו רה"ק וכיוצ"ב, אמר לו הפונבניצ'ער רב שאין פה מעשה ניסים ולא רה"ק אלא פשוט עשיתי שחבון פשוט דממי"ן אם המטוס יפול כולם ימותו ובין כך לא ישנה כלום מ"ז שאמרת, ואם ניצל נרויח מליונים לשיבה. ומובן לפי"ז דבפתרון של שר המשקים אל לקח יוסף שום הימור כיון דממי"ן אי ניצל, יודע לו ויזכירו לפני פרעה, ואם ימות לא משנה כלום מה שאמר לו, וכל הגדולה היתה בפתרון לשר האופים שפתר לו שימות, ואם היה חי היה כועס על יוסף, ובאמת יעו"ב ברמב"ן [מ-ז] ז"ל שאילו היה שר האופים ניצל היה הורג את יוסף, ונמצא שכל הגדולה היתה בפתרון לשר האופים.

וארטנים לפרשת מקץ

מא ב. רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות. צריך ביאור מה זה הכפל הזה נחיה ולא נמות! וי"ל ע"פ הגמ' בתענית יא. שאדם צריך להרעיב עצמו בשנות הרעב, וכן פסק בשו"ע או"ח תקע"ד מצוה לאדם להרעיב עצמו בשנות רעבון, ויפרש שם המשמ"ב שיאכל בצמצום והיינו כדי חיוני שלא ימות. וזה מה שאמר יעקב לבניו, מאחר ואלה הם שני רעבון, לכך לכו להביא מזון ממצרים כדי שאוכל בצמצום ולא נמות והיינו רק כדי חיוני, ולכן גם להלך בן בהו הוא אמר שוב שברו לנו מיעוט אוכל.

מא יד. ויגלה ויחלף שמלותיו. בתרגום פירש ויגלה וספר. וכע"ז מצינו בתרגום שומאל ב יד כו. גבי אבשלום אומר התרגום וביגלחו את ראשו ובספרותיה. והנה בכל המקומות בתורה כשנכתב גילוח מבאר התרגום וגלח, מלבד שם המקומות האלו אצל יוסף ואבשלום שהתרגום ביאר וספר ויש להבין הטעם בזה. וליישב הדברים י"ל דמצינו בגי' ד: דאבשלום נזיר ועלם היה וגלח אחת ליה' חודש ולכן ביאר התרגום תספורת ולא גילוח גמור. והנה ביוסף ג"כ מצינו

פרשת וישב מקץ חנוכה תשפ"ב

שהיה נזיר בשבת קלט. אמר רב עילאי משום רבי יצחק מגדליה מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין וכו'. ובמדרש"א שם הביא דעה שהיה נזיר לגמרי וכן הוא בבראשית רבה שיוסף היה נזיר לגמרי. ולכן פירש ויספר שרק היקל בתער. רוגוטשוב.

מא יט. לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרוע. הטעם שהוסף פרעה ד"ו, י"ל, אומר הכת"ס, שכידוע איתא בגמ' שאין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו, ואי"כ טען פרעה חלום זה הוא לא מהרהורי ליבו, דהא לא ראיתי כהנה בכל מצרים.

מא לג. ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיטהו על ארץ מצרים. וקשה מי בקש עצות מה לעשות הלא ביקשו פתרון לחלום. תירץ ע"כ רבי עזרא עטיה שהמילה **ועתה** אמר פרעה ולא יוסף. וזו שפירעה אמר אחרי שיוסף פתר את החלום, **ועתה** ווי' היינו נו, וכעת מה אנו עושים: ענה יוסף ירא פרעה וגוי'. והביאור עולה פ"ה בטעמי המקרא: שאילו לא היה דברי יוסף זה היה צריך להיות טעם מחבר כמו 'מרכא' וכדו' ואילו טעם תיבה זו הוא 'פשתא' שהוא טעם מפסיק. וזאת משום שאין זה שייך להמשך הדברים, אלא שאלת פרעה וההמשך הוא תשובת יוסף. עו"ל יוסף לא רצה שאנשי פרעה יציאו נגד פתרון חלומם לכן אמר שיש בפתרון גם תפקידים שונים כמו שאכן קיבל בסוף ראש ממשלה חלפי כול אחד היה בטוח שמעת הוא מקבל קידום למשרה בכירה לכן כולם עודדו עניין זה עד מאוד.

מא נא. ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אלוקים. בדרך כלל כשקוראים שם לבן אז כתוב כי אמר האב ה' וכו' ואי"כ גם כאן היה לו לומר כי אמר נשני אלוקים. וי"ל דמצינו שיוסף נשבע לפרעה שלא יאמר שהוא יודע לנח הקודש, ולכן לא יכל לומר לציבור נשני אלוקים, כי המילה נשני הוא בלתי"ק, ולכן לא אמר אלא סתם קרא לו מנשה בלי גללות. משך חכמה.

מב כח. הושב כספי וגם הנה באמתחתי ויצא ליבם וגוי' לאמר מה זאת עשה אלוקים לנו. יש לבאר עניין זה כך: הנה הראשון שמצא את הכסף באמתחתו הוא לוי כמבואר ברש"י ויפתח האחד הוא לוי, ואז כשלו יגלה ד"ו הוא מיד בקש את זה למכירת יוסף שאמר בשעתו הנה בעל החלומות הלזה בא ומבואר בחז"ל (ילק"ש מט רמז קנח) שהיו אלו שמעון ולוי. כעת אומר לוי וגם הנה באמתחתי דהיינו ה'יחנה' יש מכירת יוסף גרם לה'יחנה' כאן. וכשאנו שמעו זאת אמרו מיד מה **זאת** עשה ה' לנו, זאת כנגד **זאת** מצאנו הכר נא הכתונת בנך היא אם לא. ליקוטי שלי"ה.

מב כל ז. ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני תמית אמר אל אביו אומר. וברש"י לא קיבל דבריו של ראובן, אמר בכור שוטה הוא זה וכו'. ותימא מה חשב ראובן, שיעקב יהרוג את בניו? וי"ל, אומר החת"ס ע"פ דרשת חז"ל ב"ב קיח: על הפסוק ויהושע וכלב חיו מן האנשים ההם שנטלו חלקם בארץ, וביאר שם המהרש"א שנתלת הארץ נקראת חיים ע"ש הכתוב אתהלך לפני ה' בארצות החיים, ואי"כ מכלל הן אתה שומע לאו, שכשאין חלק בארץ זה נקרא מיתה, וזאת היתה כוונת ראובן את שני בני תמית היינו שתיטלו מהם את חלקם בארץ, והיינו שיעקב יטול ממנו את חלק הבכורה, וראובן חשב שהוא נוטל חלק בכור, אמנם כבר נלקח ממנו חלק הבכורה בגלל מעשה בלהה, ולפיכך אמר בכור שוטה הוא, כי בכור שאינו נוטל ב' חלקים נקרא בכור שוטה (ב"ב קכו) ורצ"ל בין כך ובין כך אין לו חלק של בכור.

מג ח. ויאמר יהודה לאביו אנכי אערבנו מידי תבקשנו. ואומר רש"י אחזיריהו חי ולא מת. יש להקשות איך יכל להיות ערב בזה שלא יהיה לו אסון בדרך? וי"ל שעל הדרך היה ליהודה חזקה של אקרה שום דבר. לעומת עקב שחשש כי החזקה בטלה אחרי שקרו לו בדרכים שתי אסונות, אסון רחל, אסון יוסף, אבל יהודה ידע שאסון יוסף לא היה לכן לא חשש וסמך על חזקה. שלל לא יחסר.

מג כח. עבדך. חז"ל מביאים בשביל שמעו יוסף מאחיו עשר פעמים שאמרו על אביהם - יעקב, **עבדך** ושתק נחסרו ליוסף עשר שנים מחיו, כי בזיוו האב ממעט חיים, ההיפך מלכבוד שכתוב ע"ז למען ירבו ימיכם. הגאון מקשה על החז"ל הני"ל שהוא חושב ומצא רק 5 פעמים שהם אמרו עבדך (א מג-כח. ב מד-כ. ג מד-כו. ד מד-ל. ה מד-לא). ותיירץ הגאון הנה ב' מב-כג. כתוב והם לא ידעו, כי שמע יוסף כי המלץ בינותם, ולפי שמעו יוסף חמשה פעמים עבדך מהם, ועוד חמש מהמלץ, היינו המתורגמן. יוצא שמע עשר פעמים עבדך על יעקב.

מד ג. המה וחמוריהם. הטעם שהתורה הוצרכה להדגיש המה וחמוריהם. לכאוי נפק"מ החמורים: וי"ל ע"פ הסיפור בגמ' תענית כ"ג שחמורו של רמ"מ לא היה הולך כשהיה עליו דבר שהוא לא שייך לו. ויוסף לא ידע אי שרר לצערם, לכן עשה מבחן. הוא שם אצלם את הנביע, ואז הוא יבחין אם החמור יילך אע"פ שיש אצלם גזל, סימן שמשמים מסכימים עמו.

מד ח. הן כסף אשר מצאנו חזרנו וכו' ואיך נגנוב מביתך כסף. ולכאוי יש להקשות אולי כסף לא חסר להם, אבל הנביע אשר נחש ינחש בו הם יגנובו ומה קמ"ו שהם עשו? וי"ל, אומר רבי יוחנן אישביץ, הנה דרשו בגמ' ב"ק קיג: אבידת אחיך, ואתה חמור אתה מחזיר ואי אתה מחזיר לכענני. חד אמר שאין מחוייב להחזיר, וחיי"א שאסור להחזיר לו. וזה תלוי בדין גזל עכו"ם, שאם גזל עכו"ם שרי, אז פשיטא שבתו מותרת, ואי"כ הפסוק בא לומר שאיסור

להחזיר, ואם גול עכו"ם אסור אז הצריכה התורה לחדש שלי"צ להחזיר, אבל מותר להחזיר גול עכו"ם. וזה מה שאמרו ליוסף, הנה החזרנו את האבידה סימן שאחננו סוברים שגול עכו"ם אסור, וא"כ איך נגזול אותו?

מד יב ויחפש בגדול החל ובקטן כילה. י"ל בגדול הכוונה לשמעון ובקטן הכוונה לבנימין, ורק באמתות שיהם בלבד בדיק, כי על כולם היה לו ק"ו שטענו לו שהשבים אילו גנבנו לא היינו מחזירים את צורר כספינו בנשיעה הקודמת. ואילו שמעון ובנימין לא היו בפעם הקודמת בשביל להחזיר לכן אצלם בלבד בדיק. ראטטשובר.

מד יב ויחפש בגדול החל ובקטן כילה. בגמ' בפסחים ז: למדו דין ודיקה לאור הנר, מציאה מחיפוש, שבפסח נאמר לא ימצא, ובחיפוש נאמר ויחפש בגדול החל, ושיחיפוש שצריך נר לומדים ממאי דכתיב אחפש את ירושלים בנרות. ומקשים כולם מדוע לא מצא באימאם הפסוק בפרשת ויצא במעשה לבן ויחפש ולא מצא ורואים כבר משם שיחיפוש קשור למציאה? וי"ל, אומר השען מקראקא, שבפסח אדם שניקה את כל הבית מה יעשה אין יבדוק, ואי ביתו נקי? אומר לנו הרמ"א, אשתו תחביא 10 פרוורים. ואם אין לו אישה, הוא עצמו יחביא. וקשה וכי זה נקרא לחפש היא הוא עצמו החביא. וי"ל שאת זה רואים אצל יוסף שאע"פ שאותו אחד שהחביא את הנביע הוא זה שיחיפש, הפסוק קורא לזה חיפוש ויחפש בגדול החל, לכן הגמ' מביאה ראיה מיוסף ולא מלבן שכתוב קודם.

מד ט-יז. בפסוקים האלו מסופר שיהודה אמר מי אשר ימצא הגביע באמתחתו הוא ימות וכולנו נהיה עבדים. ולבסוף כשמצא הגביע אצל בנימין יהודה חזר בו ובכל המלחמה. ונשאלת השאלה הרי בתחילה הסכים להכל פתאום כשזה קרה הוא חוזר בו ואין לו שום צד להסכים אפילו עבדות אחד מהם? וי"ל, אומר הח"ח, ששיעבה בכלא עם כל המשפחה ביחד זאת גזירת שמים שאפשר להתמודד איתה, ועי"ז גושים מלחמה אלא מתפללים. ולכן בהתחלה יהודה לא התנגד משום שהיה מדובר שכולם יהיו עבדים. אבל ברגע שיוסף רצה שרק בנימין יהיה בכלא לבד אז הוא יכול להתקלקל, כאן כבר פחד יהודה כי זו גזירה רוחנית, וגזירה רוחנית זו גושים שמים ועי"ז צריך למסור את הנפש, לכן יצא למלחמה. ומוסיף הח"ח שזה גם הטעם שבגזירה של אחשוורוש מרדכי התפלל בצום ובכי, כי זאת היתה גזירה על הגוף להשמיד להרוג ולאבד וא"כ זאת גזירה שמים שצריך להתפלל ע"כ. משא"כ ב**חנוכה** שזאת היתה גזירה על רוחניות, כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק וכו', זאת גזירה רוחנית וצריך למסור את הנפש על זה, ובעי"ה יצליח.

וארטים על חנוכה

ב"ק סוף פרק הכונס. הניח חנווני נרו מבחוץ חייב, ורבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור. ידועה הקושיא מדוע רבי לא הזכיר במשניות כל וכלל את דיני חנוכה אלא רק כאן ברמז? וי"ל בזה הדנה מצינו בשבת נו. רבי דאתי מדוד מהפך ודרש בזכותיה. והנה מלכות בית חשמונאי לקחו את המלכות מבית דוד ורבי שבא מבית דוד הקפיד בזה כמבואר בסוף הוריות שרבי הקפיד על המלזלים בכבוד אבותיו, וא"כ אפשר שצוה לא הזכיר את מעשה הנס, אך וודאי שלא חלק על מעלה זו לכן הזכירה ברמז. שו"ת בית נפתלי סימן כח.

שבת כא: אמר רב כהנא. נר חנוכה שהדליקה למעלה מעשרים אמה פסולה. ואמר רב כהנא מאי דכתיב והבור שאין אין בו מים, מממשע שנאמר והבור ריק איני יודע ריק בו מים? ומה ת"ל אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו. ורבים נתקשו מה הקשר בין שתי המימרות? עוי"ק הדנה ראובן ביקש להציל את יוסף בהשלתו אז הבור למען הציל אותו מידם. ולפי רבי כהנא הוא זרק אותו לנחשים ועקרבים וא"כ זה לא נקרא הצלה, ובפרט לפי מה שכתוב ביבמות קכא. שהנופל לבור של נחשים ועקרבים מתירים את אשתו להינשא? ויש ליישב כל זה ע"פ מה דאיתא בתמיד כח: ובמפרש שם ד"ה צבר הגחלים. דלא מיקרי השלכה פחות מעשרים אמות. לפי"ז אומר רבי מאיר שפירא מלובלין, הנה אצל יוסף כתוב וישליכוהו הבור, ואם כתוב השלכה זה בהכרח יותר מעשרים אמות כמבואר בתמיד. והנה למעלה מעשרים אמה אין העין שולטת, כך אומר רב חונא לגבי נר חנוכה, ולכן ראובן לא ידע שיש שם נחשים ועקרבים, לכן רצה שישליכוהו הצלתו (וי"ל שהשליכו וי"ל חבל בכדי שימות מרעב וזה גרמא, ועוד שראובן יוכל להצילו אחי"כ). וזה הטעם לסמיכות שתי המימרות של רב כהנא.

שבת כא: כבתה אין זקוק לה. הקשה האבני נזר הא מכיוון שיש דין חצי שעה מדוע כבתה אין זקוק לה, שידליק בפרוסם הנס שזה מטרות ההדלקה? ותיריך הנה מצינו שמזבח מפקיע טומאה, והיינו דבר טמא שעלה על המזבח נטהר. וזבחים מג: ממילא מקשה האבני נזר מה הבעיה שלא נשאר לחשמונאים שמן טהור, שיחפו שמן טמא וישימו במנורה וממילא אז יטהר? וי"ל שאמנם זה נכון שזה טהור, אבל להשיג לכתחילה אסור, וכל הבעיה היא רגע ההנחה במנורה. וא"כ הנס שהיה לחשמונאים הוא רק לצורך הרגע הראשון שמינה על המנורה. ולכן כבתה אין זקוק לה, כי רגע ההדלקה זה עיקר הזכר לנס, אבל אח"כ זה כבר לא זכר לנס כי מה שקרה אחי"כ לא הוצרך לנס.

שבת כא: אמר רב פתילות ושמיים שאין מדליקים בהם בשבת מדליקים בחנוכה, א"ר ירמיה מ"ט דרב, קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה. אמרוה רבנן

קמיה דאביי משמיה דרבי ירמיה ולא קיבלה, כי אתא רבין אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דרבי יוחנן וקיבלה. יש להקשות מדוע כשאמרו לאביי משום רבי ירמיה הוא לא קיבל, ורק כשאמרו בשם רבי יוחנן הוא קיבל? אומר רבי יצחק ירוחם דיסקין הנה הכלל במצווה שעל האדם לעשות את המצווה בידים ולא שתיעשה מאליה. וא"כ המחלוקת האם הם 'כבתה זקוק לה' או לא תלויה היא במחלוקת האם 'איש משום חציו' או 'איש משום ממנו' ולשיטה ד'יאשו משום ממנו' רק תחילת ההדלקה הוא מצוה, ולא אח"כ אין כאן מצוה כי זה נעשה ממילא, ולכן ברור שכבתה זה זקוק לה. אבל לשיטה ד'יאשו משום חציו' אי"כ כל הזמן הן נחשב כפעולה שלו בידים ולכן כבתה יהיה זקוק לה. לפי"ז כאן סבר אביי שהיה צריך להיות כבתה זקוק לה, כי ההלכה היא כרבי יוחנן שאשו משום חציו. לכן כששמע מרבי ירמיה לא קיבל כל אין הלכה כן. אבל כששמע מרבי יוחנן דהוא מרא דשמעתניה של אשו משום חציו וגם הוא ס"ל כבתה אין זקוק לה אז הוא קיבל.

שם. תרוץ נוסף מובא בבית יצחק: שאביי בתחילה לא רצה לקבל את התרוץ הזה, משום שחשש שישתמש לאורה לאחר שיעבור שיעור זמן הדלקה, והיינו חצי שעה, ואז מותר להשתמש לאורה ויש חשש שמא יטה. אך לאחר שהוא שמע זאת בשם רבי יוחנן הסובר שעצי סוכה אסור להסיקם ביום שמיני שאחרי הסוכות, משום שהוא מוקצה מחמת היום שעבר משום שהיה רצוי למצוותו. (כן מבואר בתוס' בביצה ל: ד"ה עד) א"כ גם כאן הנה הוא מוקצה ואסור להשתמש בשמן שנשאר לאורה וא"כ אין כאן בעיה שמא יטה.

שבת כא: אמר רבי יהודה חנוני שהדליק נר חנוכה בחוץ והזיק פטור החנוני ולהכמים חייב. והקשה החת"ס מדוע נחלקו רק בחנוני ולא בעבעה"ב? וי"ל שנחלקו בדין מצווה מן המובחר, האם זה נקרא עושה ברשות מצווה או לא. והנה כשבעה"ב מדליק בחוץ לכו"ע פטור כי זה מקומו ועושה ברשות מצווה. משא"כ חנווני שכולם ככנסים לחנותו הוא יכול היה להדליק בפנים, כי יש פרסומי ניסא גם בפנים, ומה שמדליק בחוץ הוא להידור מצווה, ובהד"ב מצווה נחלקו ר"י ורבנן א"י הו ברשות מצווה. אבל בעה"ב שעיקר מקומו בחוץ פטור לכו"ע.

שבת כג. אמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס. ומעין זה אמרו על מקרא מגילה וד' כוסות, שנשים חייבות משום שהיו באותו הנס. והקשה ע"כ החוות יאיר מדוע צריך לטעם הזה, הא בלא"ה יש כאן הוראה של רבנן גי' דברים האלו, ויש לאו דלא תסור כמבואר שם בגמ' ונשים צריכות להיות חייבות בדבר משום שיש בו לאו של לאו תסור, ותיריך ע"כ האדרי"ת הנה בעל ג' השמועות האלו שנשים חייבות בג' דברים האלו משום שהיו באותו הנס הוא רבי יהושע בן לוי, והרי שיתנו בסוכה מו. שאין מברכים כל שבעה על לולב מפני שהוצר דרבנן, וזינן דס"ל לאו דלא תסור דרבנן, ולכן הוצרך להגיע לטעם שאף הן היו באותו הנס. ולפי"ז יובן מה ששואלים על הרמב"ם למה בשום מקום לא הזכיר הטעם של אף הן היו באותו הנס, כי מאחר שהרמב"ם סובר שיש לא תסור במצוה דרבנן, שוב אין לנו צורך בסברת א"י הם היו באותו הנס.

ירושלמי חגיגה ב ב. **כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל**. הטעם שכתבו על קרן השור. י"ל הדנה מצינו בנזקי שור, בשן ורגל לא נשתנה דין עכו"ם מישראל. ורק בקרן שנאמר שור רעהו יחלקה התורה בה עכו"ם לישראל. ויעוד שמצינו בב"ק לה. שמלכות רומי בקשה לעקור את התורה משום הדין הזה שאם שור רעהו אמר רחמנא אז למה שור של כנעני שנחח חייב). לכן בקשו היוונים שיכתבו על קרן השור שזוה ניכר ההבדל בין ישראל לעכו"ם, ושם יהיה כתוב שאין חלק באלוקי ישראל וממילא דינם שווה. בני יששכר.

על הניסים: ולהעבירם מחוקי רצונך. הנה היוונים גזרו גי גזירות על ישראל. שבת מילה וחדוש. ובשלושת המצוות האלו מצינו שנקראו חק. לבתי חודש נאמר כי חוק הוא לישראל. (ותהלים פא) ולגבי שבת חק ומשפט (שמות טו). ולגבי מילה ג"כ נאמר חוק (ע"פ הזוהר בשמות שם). טל השמים.

על הניסים: טמאים ביד טהורים. הקשה ע"כ הרב אלישיב מה הרותא בזה שנמסרו טמאים ביד טהורים? וי"ל ע"פ המבואר במעילה ז. שיש מעלה שנס נעשה ע"י כשר ולא ע"י שד וכדו'.

על הניסים: מסיים וקבעו שמונת ימי החנוכה אלו וגו'. מה הטעם בחנוכה מסיימים בלשון וקבעו שמונת ימי וכו'. ואילו בפורים מסיימים ותלו אותו ויאת בניו על העץ. הרי היה אפשר גם בפורים לסיים וקבעו ימים אלו להודות, וכן להיפך, בחנוכה אפשר היה לסיים והשמידו את כל היוונים, כבפורים. תיריך ע"כ רבי שלמה זלמן אורבך דבין בחנוכה ובין בפורים מזכירים בסיום על הניסים את מטרות הגזירה. ולכן, בחנוכה שהמטרה היתה להשכיחם ורתתן, אז מסיימים שלא רק שלא השכיחו אלא עוד חכמים תיקנו הלכות חדשות והיינו וקבעו שמונת וכו'. אבל בפורים שמטרת המן היתה להשמיד, אז הנס שבסוף הוא נשמד.

הטעם שבע"ל הניסים' לא מזכירים נס פך השמן רבי חייב קניבסקי מקשה הנה כל החנוכה זה זכר לנס פך השמן ומה הטעם שלא מזכירים נס פך השמן בעל הניסים. י"ל, אומר הגר"ח, הנה המשני"ב ריחו' אומר שהעובר במקום שנעשה

לאביו נס אומר ברוך שעשה לאבי נס במקום הזה, וזה רק אם נולד אחרי הנס, אבל אם נולד לפני הנס אינו יכול לברך. והטעם הוא, משום שאינו יכול להודות על דבר שלא נהיה לו מזה שום רווח. ורק אם נולד אחרי, אז אם אביו היה מבל הוא לא היה נולד. וממילא אומר רבי חיים, שמנס פך השמן אין לנו שום רווח לכך א"א להודות ע"כ.

בפיטו יוונים נקבצו עלי וכו' ומנותר קנקנים. בביאור המילה 'יומנתי' י"ל ע"פ תוס שבת כא: שהקשה מנלן שהשמן לא נטמא, אולי הסיטו את פך השמן ושמן נטמא בהיסט? ומתריך התוס' שהפך נמצא קבור בתוך הקרקע, ולכן לא חישינו שיהיה הסיט את פך השמן. ולפי"ז מובן מה זה ומנותר קנקנים, שהכוונה שהקנקן נותר במקום שלו והוא לא הוצא משם. ולפי"ז יובן ג"כ מה הוצרכו שמן טהור שלא נגעו בו יוונים, הרי משקין של בית המקדש לא נטמאים בהיטס א"כ"י יצאו מחוץ למקדש, ואילו לא היה טמון בתוך הקרקע היה חשש שמא יצא מהמקדש על ידם וחזר שוב וזאז זה טמא, וכאן ידעו שיש לא יצא מהמקדש כי זה היה טמון באדמה ובוודאי לא יצא ונכנס וא"כ זה וודאי טהור. הרא"ש טויבש שבת כא.

חקירות ונידונים קצרים מענייני חנוכה

ידועה החקירה של הרב מפוניבז' הנה נפסק שאם יש לו נר אחד בער"ש לנר חנוכה אז לנר שבת, דינא הוא דנר שבת עדיף משום שלום שבת. והנה נפסק בשו"ת תרע"א שעל נר חנוכה מוכר את כסותו, ולנר שבת לא מוכר את כסותו, והנה אם הגיע שבת ואין ביטו כסף, אם היימכר כסותו לנר חנוכה ייצא שלבסוף לא יצטרך להדליק נר חנוכה כי שבת עדיף, אי"כ מה יעשה ימכור או לא ימכור. וביאור הספק כיוון שלבסוף הוא יצטרך להדליק את הנר בתור נר שבת א"כ הרי עבור נר שבת אין לו למכור כסותו. וי"ל שהשבת הוא נקרא כאילו אריה שיושב ע"ז, ומיד יחא את זה, וממילא פשיטא שלא ימכור.

בטעם שאסור להשתמש לאורה של המנורה: כתבו הראשונים דהטעם שאסור להשתמש לאורה כי דינה כמנורה שאין משתמשים בה כלל, והקשה ע"כ האמרי אמת לשיטה שקול מראה וריח אין בו משום מעילה אי"כ למה אסור להשתמש לאורה? ותיריך שכיוון שנרות חנוכה דלקו בנס ואז היה אסור להנות מהם כי אין נהנים ממעשה ניסים לכן תיקנו כן מכאן ולהבא שלא יהנה מהם. (ועינין בעניין זה ברמב"ן ובר"ן שבת כב. ובתוס' סוכה ג). על הא דאישה בודקת לאור המנורה. ובט"ז ומג"א תרע"ג דנחלקו א' האיסור הוא בזיוו מצווה או הנאה מהקדש. ובשער המלך הלכות יו"ט ה. ובערוך לנר ושפ"א סוכה גג. ובחכמת שלמה תרע"ג. ובאמרי אמת ליקוטים לשבת כא: ובנפש יונתן מקץ חנוכה יז).

הנה נר אחד הוא חובת בכל יום, ושאר הנרות הם הידור. **יש לחקור האם הדלקת נרות הוי מצווה נפרדת או מצווה אחת גדולה**. נפק"מ כשלא ברך על הנר הראשון האם יכול לברך על ההידור כי זה מצווה נפרדת, או כיוון שכבר קיים את המצוה לא מברך, או אם כשהארי הנר הראשון האם זקוק להדליק עוד פעם או שכיוון שכבר גמר להדליק יש את הדין כבתה אין זקוק לה. דנו בה שו"ת רע"א. פלוגתא המשני"ב תרע"א והאו"ש חנוכה ד יב. אם חייב למכור כסותו בשביל הנרות הנוספים. תשובת הרמב"ם רכב. פלוגתא השו"ע והרמ"א תרעד א האם מותר להדליק נר הידור מנר קמא. שפת אמת שבת כא. סוד"ה תי"ר. כת"ס אוח קלה. בית הלוי ב מז א. מקראי קודש ח"ג ט"ל. שו"ת גליה מסכתא או"ח ו.

הכין נרות שעווה להדליק, ופתאום זינדמן לו שמן זית המהודר יותר האם עדיף הידור, או אין מעבירין על המצווה עדיף. עיין בשערי תשובה תרע"א. חכם צבי סימן מה. גמי מנחות סד. בדינא דשחט כחושה הגיע שמינה ייחוט השמינה אף בשבת ואף שע"ז הוא מעביר על החטאת הראשונה. מנחת אריאל מנחות עמוד תקט"ז. שואל ומשיב תנינא ג צד. שדה חמד חליצה סא ה. חלקת יואב או"ח לא.

מה הטעם שלנר חנוכה צריך למכור כסותו בשונה מכל המצוות שמתור להוציא רעד חומש מנכסיו. בית הלוי עה"ת ענייני חנוכה. הידושי הר"מ שבת כא:.. קובץ בית אהרן וישראל קטז עמוד לח. אבני"ז או"ח תקא ג. חלקת יואב דיני אונס ענף ז. מהר"ם שיק או"ח שלא.

אם ביום ג יש לו רק ב נרות האם ידליק רק אחד כי אין לו שלוש. או עכ"פ ידליק שנים כי יש לו שנים. פלוגתא מפורסמת של השמנים תרע"א רבי אביר חנוכה. ועי' בריטבי"א ור"ן שם שבת כא:.. וברע"א שו"ת תנינא קבה. הגי' הגר"א תרע"א ב. ובבית הלוי עה"ת חנוכה ד"ה בגמ' ח"א. ובכתב סופר או"ח קלה.

מעשה שהיה בנר רביעי של חנוכה בישיבת לוצרן בשו"ץ. שני בחורים העמידו את החנוכה שלהם זה לצד זה. אחד תיקן כוסיות עם השמש, ואחד הכין רק ארבע. מסיבה בלתי צפויה שתי החנוכיות נפלו, חלק מהכוסיות נשברו והשאר נשארו שלמים, נשאלת השאלה האם אומרים כל דפרש מרובה פריש ובעל התשע נוטל כל השלמים, או שחולקים בנייהם לפי שחובן יחסי. שאלה כעין זאת נמצאת ברמ"א חושן משפט רצב י. וביש"ז שם ס"ק כח. חלק מהדברים מרבי יעקב אריאל, ורבי דוד פישחוף

הלכות בפרשה וענייני היום

בפרשת וישב יש יוסף נמכר לישמעאלים סוחרים בשמים. קצת מהלכות ריח מהספר וזאת הברכה ועוד ספרים:

אסור להנות מריח עד שיברך.

כשמקור הריח הוא עץ מברך עצי בשמים, ואם הוא מעשב מברך עשבי בשמים, על ספק מברך מיני בשמים, הדברים נאמרו גם על ריח הנוזל שמופק מעץ מברך עצי ומעשב מברך עשבי.

הנהגה מריח של פרי המיועד לאכילה כגון אתרוג (מלבד סוכות שמיועד למצוותו ואין לברך על ריחו) ושאר פירות שנטלם בשביל הריח ואפי' מה שלא גודל על העץ כגון מילון מברך הנותן ריח טוב בפירות.

ומברך על **פירות** הנותנים ריח רק אם זה ריח חזק שנהנה ממנו, אבל אם צריך להתאמץ ולקרב לאפו בשביל הריח אינו מברך על פרי.

קינמון וציפורן מברך מיני בשמים.

בושם שמקורו מהחי ולא מהצומח מברך מיני בשמים.

שמן הנוסף מעץ אפרסמון כשחוטכים אותו מברך בורא שמן ערב.

ברך שהכל או מיני בשמים על הכל יצא בדיעבד, אך עצי על עשב ולהפך לא יצא יד"ח וצריך לשוב לברך.

ריח סינטטי היינו שמופק ע"י חומר כימי מחומרים שאינם מריחים מחלוקת האם מברך מיני או לא מברך כלל.

בקדימה הדין בכרכות הפירות דהיינו עץ קודם לאדמה, וחביב קודם, ומקדים מה שאוכל לברכת הריח.

בושם מטהר אוויר וסבון וכן חומרי כביסה כמרכז וכדו' **שנועדו להעביר ריח רע** אינו מברך עליהם. ואם קנה אותם למטרה להריח נחלקו בזה הפוסקים וספק להקל.

העומד לסחורה אין מברכים עליו.

עשב או עץ מריח שמוחבר עם מיועד למכירה לריח אין לברך עליהם עד שנטלם בידו, ובגודל לנוי ביום חול מברך כשנהנה מהם.

ריח שאין לו עיקר כגון שנקלט בכלי כשהיה מונח וכעת נגח הדבר הנותן ריח, אין לברך עליו, והדברים אומרים גם לגבי תמציות תה שהפרי המריח נבלע בו לגמרי הי' כאין לו עיקר ופטור מלברך.

בשמים של ערלה ושל נשים (שהתייחדו לאישה מסוימת) אסור להנות מהם.

על טבא לא מברך.

על בושם שעשוי מחומר טבעי מברך. ובסנטטי מחלוקת.

אסור להתפלל במקום שיש ריח רע ורבים מהפוסקים התירו לפזר בשמים כדי להעביר ריח רע ושירי להתפלל וכך נהג למעשה פעם רבי עובדיה יוסף בבית מדרשו היה לו ריח רע והוא לקח משהו ושרף אותו ועי"ז לא הרגישו בריח רע והורה להתפלל.

הלכות בפרשת מקץ

ויישן ויחלום שנית. אדם שבירך ברכת המפיל ונוזק לברך ברכת אשר ייצר האם יברך או לא. והי"ה אם רוצה לקום ללמוד או לקרוא ספר וכדו' האם מותר לו או לא? הפוסקים נחלקו בזה, ובחזו"א החמיר בכך. ואם שכב בזמן שהיה ראוי לו להירדם ולא נרדם מקילים בזה הפוסקים.

פרעה קצף על עבדיו. הגמ' בחולין ק: כותבת שאין שותין קצף שעל המשקה דהוא גורם לחולי, וכשמוציא הקצף החוצה עם כפית או כלי זה מזה זיקק לראש, וכשמוזיז עם היד זה גורם לעניות, והפתרון הוא שיחכה שהקצף ישקע. עניין זה הוזכר באילוחו רבה קע ובפמ"ג שם ובמש"ב סימן קע רק רמז לו וכתב עיין בא"ר, בכתבי קה"י החדשים תמה על שמוזלזים בזה. וכן הרב וואזנר בקובץ מבית לוי ניסן נג כתב שיש להקפיד בזה, ולכאורה הדברים נאמרו גם על קצף שיש בקולה ובבירה ורבי חיים קניבסקי אמר לי פעם שראוי להקפיד בזה אבל זה לא חובה.

קצת מהלכות חנוכה

חצי שעה לפני הדלקה אסור להתחיל בשינה, בתספורת, ברחיצה, בסעודה, בלימוד. ומקילים במלאכות שהרגילות להפסיק בהן באמצע, כתפירה וכתביה, שאז מותר להתחיל בחצי השעה שלפני הדלקה. ולרש"י נוהג גם בנשים. ולרב אלישיב והרב וואזנר אינו נוהג בנשים.

נהגו להדליק בבגד עליון (כובע וחליפה). כן נהגו ונוהגים כל גדולי ישראל.

אפשר לברך ואח"כ להדליק הנר שאתו מדליק ול"ה הפסק. **לא ידבר כלל עד שייסיים להדליק הכל**, וכן לא יענה אמן על ברכות אחרים (וי"א שאם ענה חוזר ומברך). וראוי להתפלל בשעת הדלקה שה' יתן לו בנים ת"ח מאירים בתורה.

לכתחילה בני הבית היוצאים מבעה"ב צריכים להיות עי"י בהדלקת הנרות אבל אי"י מעכב.

הדלקת השמש במקום שיש אור כל הזמן, מדיינא אינו נצרך.

הדליק נר מיותר בטעות וגילה מיד יכבה את הנר האחרון שהדליק, אמנם כשהשאיר את הנר יצא יד"ח.

בחוט שני עמוד שאכ"י: מי שהדליק נר חנוכה בחלון, ופתח התריס רק לאחר ההדלקה לא יצא יד"ח וידליק שוב, כי הדלקה עושה הברכה, ובמיים קרים עלול הדבר לקרות כיוון שקר כשהוא מדליק, ופותח התריס רק לאחר ההדלקה, ולא יוצא יד"ח.

המדליק בחלון לכתחילה ידליק בצד ימין של החלון אפי"כ בצד שמאל יש יותר פרסומי ניסא. הלכות שלמה.

אדם שיש לו חלון בשרותים שרק הוא פונה לרה"י ידליק שם, וכמובן יברך בחוץ.

הנשים נוהגות שלא לעשות מלאכה כחצי שעה לאחר ההדלקה. איזה מלאכות זה כולל: תפירה כיבוס וכדו' אבל מלאכות המטע"ב שהותרו בחוה"מ התירו. והרב אלישיב אמר שכל מלאכה של הסחת דעת וזה כולל אפיה בישול טיגון, והי"ה לחוץ על כפתור להפעלת מכונת כביסה, וכן קנייה במכולת, ראוי להחמיר. והי"ה כשנמצאת מחוץ לבית ובעיה מדליק בשבילה. אבל דבר קל כהכנת קפה מותר, ובצורך גדול התירו. לגבי גברים ראוי להחמיר, הגר"ש.

הנה כידוע בנר חנוכה נפסק שכבתה אפי' מיד אחרי ההדלקה אין זקוק לה, בשונה מנר שבת. אבל המשגי"ב מעורר בתרע"ג כ"ז שבערב שבת יש דעות שאם כבה לו נר חנוכה לפני שבת ידליק שוב. כי זמן ההדלקה הוא אחרי השקיעה והוא הרי הדליק קודם לכן עי"ש. ובתרע"ג ב' כתב עוד אופן שצריך להדליק שוב, אם הוא לא גמר עדיין להדליק הכל וכבה אחד הנרות.

ביום שישי ראוי להתפלל מנחה בצהרים כדי שלא יהיה תרתי דסתרי, אבל לא מעכב.

כשלא יכול להשאיר נצת המנורה ע"י הדלת כל השבת. יניח על המקום שבו נמצאת החנוכה איזה דבר היתר חשוב יותר מהאיסור, ואז זה יהיה בסיס לדבר המותר. והטלטל צריך להיות לצורך ההיתר, דהיינו שצריך את המקום שבו עומדת החנוכה, ואז שרי לטלטל את מקום החנוכה עם ההיתר שעליו.

אשה הנמצאת בביה"ח יוצאת יד"ח מהדלקת בעלה בביתה. ומ"מ עדיף שתראה מישהו שמדליק ולשמוע ממנו שעשה הנסים, או לברך שעשה הניסים על נרות דולקים. וכן אם מרשים בבי"ח יכולה להדליק קודם שבעלה הדליק בביתו ולברך כמבואר במ"ב תרע"ז טז. (וכשלא מרשים אסור להדליק, ותפ"ל משום גזל) ואם הבעל לא נמצא בביתם והוא מדליק בבית הורים, לדעת הרבה מהפוסקים (רש"י ריש"א רח"ק) חייבת להדליק במקומה מעיקר הדין. והרב שטיינמן והרב וואזנר פסקו שאינה צריכה להדליק.

וכשלא יכולים להדליק נרות או כשלא מרשים בבית חולים או בית מלון וכדו' החזו"א התיר להדליק פנס (לא לד' כי אין בל גחלת) או מנורה חשמלית ויכול לברך ע"ז וכן פסק הרב אלישיב.

סופגניות אפי' כשקובע עליהם סעודה מברך מזונות ועל המחיה כיוון שזה מטוגן. וכשאוכלם באמצע הסעודה או בסופה לא מברך עליהם.

שמן שנשארו בתוך המנורה אסור להשתמש בו לצורכו. ומה שנשארו בכלי שאותו ספך לחנוכה מותר.

שכח לומר על הניסים בש"ע יאמר קודם יהיו לרצון **הראשון** והיינו אחרי המברך את עמו ישראל בשלום. יהי רצון שיעשה לנו ניסים וכו' בימי מתיתיהו וגו'. רח"ק

כיוון שאסור להפיל גורלות בשבת אסור לחשק בסביבון בשבת באופן שאם יפול בצד מסויים יזכה בחפץ כל שהוא, אבל הסביבון לא מוקצה כי רוב תשמישו למשחק סתם שזה מותר לכתחילה. רנ"ק.

בחנוכה יש דין שאסור לצום, אמנם אין דין לאכול בשר ולשתות יין כהג' חוט שני.

האם נשים חייבות בהלל בחנוכה משום שאף הן היו באותו הנס? הרב וואזנר ורבי חיים קניבסקי כותבים שחייבות. ואילו רבי שלמה זלמן כותב שפטורות כי ההודאה היא בהדלקת הנרות, ואילו ההלל הוא כמו הלל של יו"ט דפטורות משום דהוי הנגמא.

מצוות אמירת הלל בחנוכה הוא רק ביום.

כשאומר הלל ועומד באמצע הפרק אינו מפסיק אלא לאמן הדקל הקדוש, ושומע תפילה, איש"ר, ואמן דאמירין בעלמא, וקדושה יאמר רק קדוש וכו', ברוך וכו', וימלוד וכו'. כ"מ"כ המסיים הללו' יח' עם החזן יכול לומר אמן. **מותר ללכת לקברי צדיקים בחנוכה**. אך לאבל לילך על קבר אביו נהגו ללכת לפני חנוכה.

המשך הלכות שבת משבועות קודמים: בשבוע שעבר הבאנו דבתערובת אסור להוציא פסולת מתוך האוכל. מהו גדר תערובת

א. אין איסור בורא אלא במקום שנחשבים האוכל והפסולת מעורבים, ואז אסור לברור אפילו כאשר האוכל והפסולת ניכרים כל אחד בפני עצמו כיון שהם מעורבים, אבל באופן שניכר שהאוכל נפרד מן הפסולת, וכיון צלחת שיש בה חתיכות בשר וכן יש בה עצמות, וניכר שהבשר נפרד ועומד לחוד מן העצמות ואע"פ שהוא בסמוך להן, אין כאן איסור, אבל במקום שהם נראים לעין האדם כתערובת אסור לבוררם זה מזה ואע"פ שאין הם נוגעים ממש זה בזה.

ב. ואם האוכל והפסולת ניכרים כל אחד בפני עצמו אלא שהם מעורבים, והפסולת עצמה ראויה ליאכל בשעת

הדחק, וכיון תפוחים יפים המעורבים עם תפוחים שקרובים מעט ויכולים ליאכל בשעת הדחק, וגם קודם מעשה הברירה ניכר בתוך התערובת מה הם התפוחים היפים ומה הם הגרועים, יש להסתפק אם יש איסור בביררתם, ויש שמחמירים גם בזה שלא לברור אלא באופן המותר.

ג. פסולת המונחת על גבי אוכל ועל ידי זה היא מעורבת עם האוכל מפני שאינו יכול לטול את האוכל אלא אם יסלק את הפסולת שמעליו, אסור לסלק את הפסולת מעל גבי האוכל, אלא יושיט את ידו לתוך הכלי ויקח את האוכל לצורך אכילתו לאלתר.

ד. אוכל המונח בתוך פסולת והוא ניכר מאד בפני עצמו, וכיון ביצים המונחות בקדירה שיש בה מים או פירות וירקות מונחים בקערה שיש בה מים וכדומה, אין זה נחשב לתערובת ומותר להוציא את המים או את הביצים והירקות והפירות בכל אופן שהוא ואפילו לצורך אחר זמן. מתוך מנחת איש לרבי אברהם ישעיה שפירא שליט"א.

הלכות שביעית המצויות והשבוע דיני פרחים בשביעית

האם יש קדושת שביעית בפרחים?

דין קדושת שביעית בפרחים מתחלק לשניים, פרחים העומדים רק לנוי ולא לריח אין בהם קדושת שביעית. פרחים שעיקר מטרת גידולם הוא לריח, מספק צריך לנהוג בהם קדושת שביעית. פרחים העומדים גם לריח נחלקו הפוסקים האם צריך לנהוג בהם קדושת שביעית, ומספק יש להחמיר.

האם יש איסור ספיחין בפרחים?

פרחים שיש בהם ריח כיון שצריך לחשוש בהם לקדושת שביעית, שייך בהם גם איסור ספיחין, אמנם רק פרחים חד שנתיים שיש לשלתם מידי שנה שייך בהם איסור זה, ולכן אם נזרעו פרחים כאלו בשביעית יש להחמיר ולנהוג בהם כמי שאסורים באיסור ספיחין. לעומת זאת פרחים מצמח רב שנתי אף שיש בהם קדושת שביעית כאשר הם עומדים לריח, מכל מקום אין בהם איסור ספיחים, ואם פג ריחם בטלה מהם גם קדושת שביעית.

האם מותר לקנות פרחים במקום שאיננו תחת השגחה מהודרת?

בפרחים ישנן כמה חששות שמחמתן ראוי לקנותם אך ורק במקום עם השגחה מהודרת. ונפרט החששות שישנם בפרחים: פרחים שיש בהם ריח אם נשתלו בשביעית הם חשש איסור ספיחין. פרחים מצמח רב שנתי אף שאין בהם איסור ספיחין, וכן פרחים שאין בהם ריח כלל אף שגם קדושת שביעית אין בהם, מכל מקום אסור לקנותם בשוק אצל מי שאינו נאמן על השביעית, וזאת מאחר שחז"ל גזרו שלא לקנות מנם הארץ כל דבר שיש בו זיקת שביעית. מלבד זאת, נחלקו הפוסקים האם יש איסור להשתמש בישמור ונעבד: היינו כל דבר שנעברה בו עבירה של עבודה בשביעית, או ששמרוהו בעליו ולא הפקירו אותו כדן. ולהלכה בדברים שאין בהם צורך גדול לאדם יש להחמיר שלא להשתמש בגידולים שיש לחשוש שעבדו בהם או שמרו אותם שלא כדן בשביעית.

האם מותר להשקות פרחים הגדלים בחצר?

המגדל פרחים בחצרו, אם עיקרם לריח והם בגידול חד שנתי שצריך לשלתם מידי שנה, גם אם צמחו מאליהם בשביעית יש בהם איסור ספיחין ואסור להשקותם כלל אף אם יתקלקלו מחמת מניעת המים מהם. דין זה נאמר גם לגבי צמחים הגדלים בעציץ נקוב שאם יש בהם איסור ספיחין אסור להשקותם כלל.

אכן, צמח הגדל בעציץ שאינו נקוב, גם אם הוא חד שנתי ועשוי לריח וצמח מאליו בשנה השביעית אין בו איסור ספיחין, וישנם אופנים שיותר להשקותם לצורך קיומם.

פרחים המיועדים רק לנוי אין בהם איסור ספיחין כלל וישנם אופנים שיותר להשקותם לצורך קיומם.

האם מותר להכניס פרחי נוי לאגרטל כדי שיפתחו הניצנים?

פרחים שאין בהם חשש ספיחין מותר להכניסם לאגרטל עם מים אף אם ע"י כך יפתחו הניצנים.

האם מותר לקטוף פרחים שיש בהם קדושת שביעית ללא רשות הבעלים?

כל שיש בו קדושת שביעית הרי הוא הפקר אבל דבר שאין בו קדושת שביעית אינו הפקר, ולכן פרחים רב שנתיים למרות שאין בהם איסור ספיחין, אבל מאחר ונחלקו הפוסקים האם יש בהם קדושת שביעית לכן מספק אסור לקטוף אותם ללא רשות הבעלים. ערוך מתוך שיעורי רבי דוד שריבר שליט"א על שביעית.

מאמרי מוסר וסיפורים מענייני הפרשה ומענייני חנוכה.

איסור הלבנת פנים:

בסיפור של יהודה ותמר ואומר רש"י לא רצתה להלבין פניו אמרה כי יודה מעצמו יודה ואם לאו ישרפוני האש אל לבין פניו, מכאן אמרו נזק לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ומג לבין פני חבריו ברבים. ומקור הדיבריה הוא בברכות ואל ובכתובות סז: ועוד. ואמרו חז"ל (ב"מ ג) כל היורדין להגינים עולים חוץ משלושה שירודין ואין עולים, ואחד מהם הוא המלביץ פני חבריו ברבים. ויש בכתובות מסופר על מר עוקבא שהיה עני גר בשכותנו והיה מר עוקבא נותן לו ארבעה זוזים בכל יום במפתן ביתו בלא ידיעתו, יום אחד אמר העני לעצמו אלך לראות מיהו העושה לי טובה זו, אותו היום התאחר מר עוקבא מלחזור מבית המדרש, ובאה אשתו עמו כדי לתת את הצדקה לשכנם העני, כיון שראה העני את צלליתם על הדלת, יצא לרדוף אחריהם וברחו ממנו וכנסו לתוך תנור שגרפו ממנו את הגחלים והיה עדיין להוט מחום עי"ש המשך המעשה. הלבנת פנים נאסר אף שזה לא שם שמים, כמו שמצינו במדרש רבה כשמעשה עשה את המעשה של מציאת הגביע בשליחות אביו וכל האחים קרעו בגדיהם, בגלל זה נקראה נחלתו של מנשה. וכן מצינו אצל בועז שנענש שלא הזמין את מנוח. וכן פנינה שלש"ש נחונתו. ועוד. עוד אמרו חז"ל בבב"צ. המלביץ פני חברו כאלו סוטר לוע ששכנה. ובירושמי' דמאי א ג אמרו שאינו זוכה לניסים וסיפרו שם שרבי פנחס גזר על הנער שייחלק ואמר לתלמידיו שרק מי שלא פעל באדם מעולם יוכל לעבור ולא ינזק. וראים מכאן כמבואר חמור הלבנת פנים עד כדי כך שמוטב לו להפיל עצמו לכבשן האש, ובסיפור הנ"ל של מר עוקבא משמע שהחמירו גם שלא ברבים אלא שברוך כלל ברבים ההלבנת יותר גדולה. ודעת רבינו יונה בשערי תשובה ג, קלט שהכונה היא כפשוטו שצריך למסור נפש על איסור זה משום שהוא בכלל רציחה.

חפץ חיים חובת השמירה פרק יד: גם צריך להיזהר מאד בדיבוריו, שלא יבוא להלבנת פנים. ואף בשעת התוכחה משחויב הרוחניו, הזהירה התורה שלא ידבר אתו קשות עד שיהיו פניו משתנין. ובפרט אם הלבין פניו ברבים, שעונו גדול מאוד. וצריך אדם להיזהר כשהוא עם חברו שבל יבא להלבנת פנים שהוא לא תעשה מן התורה אף בינו לבין עצמו, ובפרט אם מדבר עמו בפני אחרים. וכשיעלה על לבבו להוציא איזה דבר שחוק שאפשר שחבירו יבייש, ישים רסן על שפתיו, ובכגון זה נאמר ושמת סכין בלועיך וגו'. הרב שטימנן היה אומר: אין פלא יש בימינו כ"כ הרבה דברים שנואים שא"י לתאר, שהרי זה נורא ואיום להרוג אדם באכזריות, אפילו אם הוא הי' אדם פשוט, ומגיעים למצב הזה כיון שאין נזהרים בדברים שבין אדם לחברו, והתורה הלא מדגישה את החשיבות של הזהירות בבין אדם לחברו.

ומצינו גדולי' שנהזרו נורא לא להלבין חלילה פנים של אף אדם. בספר עמוד אש מסופר על המהרי"ל דיסקין שפעם שתה כוס תה ולא הראה שום סימן מוזר, בסיום שתיית הכוס נכנסה אשתו לחדר ואמר אוי שמו בטעות מלך במקום סוכר, ואכן התלמידים שטעמו משיירי הכוס הבחינו שאין כך זה, והנה מתגלה על המהרי"ל היה בעקבות מחלתו לשתות עם הרבה סוכר וכעת שמו מספר כפיות מגודלות של מלח דו"ז היה סיכון למרהי"ל אך המהרי"ל שנתן את הכוס עד תום שבביל לא לפגוע בשמש חלילה.

בתקופת מלחמת העולם הראשונה כשרוב יהודי בריסק נמלטו מן העיר, שטררה הפקרות בסדרי הכשרות. והיו שוחטים ללא שום השגחה ופיקוח. לאחר שהחיים שבו למסלולם, עדיין פעלו בעיר חלק משוחטים אלו, שעשו כטוב בעיניהם מחוץ לבית המסבחים הקהילתי. שבביל לחזור לשחיטה תקינה כינס הגר"י בביתו אסיפה מטובי העיר, לטעם עצה להתוות פעולה. כשבאו הקרואים לבית הרב, הופתעו לראות בתוכו אחד מאנשי אותה השחיטה קרוא, שנוכחותו כמובן הפריעה לניהול האסיפה. פנה אליו אחד המשתתפים שיואל לצאת מן הבית, אולם האיש סירב, באמרו: הבית הוא ביתו של הרב, רק אם יצוה עליו לילך. פנו איפוא הרב וביקשו להורות לשוחט יצא, כי אחרת אי אפשר להתחיל בדיונים. לפלילתם גזר הרב על עצמו שתיקה ולא הורה אפילו ברמיזה לצאת מן החדר. באין ברירה עמדה האסיפה להתפרד. והרב עומד עדיין בשתיקתו. לבסוף הודות לתחבולת מחוכמת מצד אחד הנוכחים, התפתה השוחט ויצא, והאסיפה התנהלה למישרים. עתה גילה הרב פשר שתיקתו ואמר: בגמרא נאמר בסוף הסיפור של "קמצא ובר קמצא" "אמר רבי לעזר: בא ברעה כמה גדולה כוחה של בושה, שהיה סייע הקב"ה את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף את היכלו". מפסידים את הכל. כיצד יש לצפות שמאסיפה כזאת עוד תצמח אוזשהי ישועה.

רבי זרח בורמן היה ראש ישיבת מאה שערים פעם באסיפה של רבנים עמד אחד הנוכחים ומחה מאוד על מעשה מסויים שרבי זרח עשה ובמשך שעה ארוכה השפיל את פני רבי זרח שישב ושחק כל אותו הזמן, לאחר הכינוס ניגש אחד הנוכחים לרבי זרח ואמר לו הלא את אותה פעולה לא אתה עשית כלל ולמה לא אמרת את זה לפני הציבור? ענה רבי זרח אילו הייתי אומר שלא אני עשיתי את זה זה היה מלביץ את פני הנואם ולהלבין פנים עדיף למות מאשר להלבין פנים. **כמו"כ** ידוע הסיפור על רבי עקיבא איגר שבא להתארח אצל חותנו לאחר האירוסין וחותנו

הזמין את כל התלמידי חכמים שבעיר שישמעו את חותנו הגדול שזכה בו והרע"א יזה כל שיחת התלמידי חכמים ושחקו, חותנו ראה שהוא יבא עם הארץ החליט לשלחו לביתו ולעזוב את קשרי השידוכים עמו, אך הרע"א ביקש להישאר עוד שבוע, וכעבור שבוע הוא פתח את פיו בדברי תורה, לשאלת חותנו למה לא עשה הן שבוע קודם ענה רע"א שבשבוע קודם יישב עמו עד תוך השתארות עתה יחד עם חותנו ואילו הייתי אני פותח את פי בדברי תורה הוא היה מתבייש והיה נגרם לו הלבנת פנים וזה לא רציתי. **כמו"כ** ידוע הסיפור על רבי ברוך בער ליבוביץ שפעם היה באיזה דרשה של איזה רב ובאמצע הדרשה התעלף, כשהגיעו את רבי ברוך בער מלפגמו רצו לקחת אותו לבית חולים, אמר רבי"ב לאחד ממקורביו שלא יקחו אותו כלל, פשוט הוא היה בדרשה והוצרך לעשות צרכיו ולא רצה לצאת כדי לא לפגוע בחותנו רב שיוצא באמצע הדרשה והעדיף לעבור על כל העקצו עד כדי פירוק נפש ממש בכדי לא להלבין פני הרב הדורש. **פעם** רבי יצחק אלחנן בן צעיר ביקש לקבל סמיכה ובאותו הזמן היה על שולחנות של רבי יצחק אלחנן סכים עצום של חפץ שהיה שם לבררות, והנה כשהגיעו יצא נעלם הכסף, רבי יצחק אלחנן שאל את אותו אדם אם טעות לקח את הכסף והוא ענה שלא, לאחר מספר דקות נכנסה אשת רבי אלחנן לומר שהיא לקחה את הכסף למשרה. רבי יצחק אלחנן נתקף בפחד עצום ומיד ביקש סליחה ובמשך שנתיים יימס למד עמו את כל השו"ע יו"ד ואף עזר לו לקחת את הרבנות באיזה עיר וסייע לו כל ימיו וכל שנה בעיו"כ היה מבקש ממנו סליחה. מתוך מידות והנהגות טובות. **בתקופת** החזו"ם הייתה אישה שלקחה בנפשה עד שנאלצה להתאשפו במחלקה סגורה, בעלה הגיע לחזו"ם לשאול האם יוכל להינשא ע"י היתר מאה רבנים, לאחר בירור יסודי החזו"ם שא"י להתיר כזה דבר, ובואר את דבריו היות ויש צד רחוק שהאשה תבריא ואז תגלה שבעלה התחתן ויהיה לה בזיון נורא לכן א"י להתיר ד"ו. **פעם** הגיע יהודי לרבי פנחס יעקב הכהן ממלניץ וביקש להפקיד אצלו את שעון הזהב שלב היות והוא הולך לבית מרחץ והוא לא סומך על אף אחד ומפחד שיגנבו לו את השעון, אמר רבי פנחס בשמחה רבה, לקח את השעון וניח מתחת הכרית ועשכך לנוח, והנה אותו אדם היה נחל ומשך פנחס יישן הוא הכניס את הוד תחת הכרית ונטל את השעון היקר. כשקם רבי פנחס ביקש הנוכל את השעון והוא גילה שהוא גנב, רבי פנחס אמר מיד אני אשלם כמה שזך עולה והנוכל אמר שזה יקר מאוד כי הוא נדיר בעולם, ואכן רבי פנחס טרח לשלם את הכל. לימים נמצא אותו נוכל מתהלך בחוצות עם אותו השעון, מקורבי רבי פנחס סיפרו לו את זה. אמר רבי פנחס ברור שגם בשעה שלקח ידעתי שגנב אך עשיתי עצמי יישן ואפילו לא זזתי כדי לא לבייש אותו.

דרד החימום היחידה שהיתה קיימת בבתי הכנסת בעיר 'ברנוביץ' הייתה על ידי תנור גדול שעמד על יד הקיר האחורי. תפקידו של השמש היה לשים עצים לתנור לפני עלות השחר כדי שאותם אנשים המגיעים לבית הכנסת לפני עלות השחר יהנו מחום התנור. רבי ישראל יעקב לובז'ינסקי היה הרב בעיר ברנוביץ. כדי להגן על השמש שהיה לעיתים קרובות רחל בעבודתו, היה ר' ישראל יעקב עוזב את ביתו מוקדם מאד בבוקר, בשעות שהשכחה שררה עדיין בחוץ, היה בא לבית הכנסת, מדליק את האש ומפחם בפחמים עד שראה שהאש הנפשטה. לאחר תקופת מה התרגלו האנשים לכך שבית הכנסת היה חם בבוקר. הם החמיצו לשמש על עבודתו היפה והמסורה השמש לעומת זאת, חשב שהעניינים, לתועלת עצמם, שמרו על התנור שישאר חם. בוקר חורף אחד, כשבחוץ - עדיין שררה חשכה, נכנס ר' ישראל יעקב כהרלוו מדי יום ביומו, לאסוף את העצים לתוך התנור ובמקרה הגיע עם השמש באותו יום מוקדם, והבחין באדם המוסקי פחמים לאש. בוקר טוב, קרא אליו השמש כשהוא עושה דרכו לעבר התנור. ר' ישראל יעקב ידע שאם יבחין השמש שהרב הוא זה שעושה את העבודתו יתיבש מאד ולכן לא הגיב. ר' ישראל יעקב קיוה שהשמש ימשיך בעיסוקיו, באיסוף הסיידורים והחזרת הסיידים למקומם. אבל, השמש נפגע. "בוקר טוב!" הוא צעק בכעס, כשהוא בטוח שהוא פונה לקבצן. ר' ישראל יעקב המשיך בעבודתו, כשהוא מקרב את פניו אל תוך התנור כדי לודא שהשמש לא יזהה אותו. אם יענה, השמש עלול לזוהות אותו מיד. בכעס רב התקרב השמש אל מאחוריו "הקבצן", בעט בו וכמעט שחלק את הרב אל תוך התנור. "איזה כפוי טובה אתה, אינך עונה כשמדברים איתך!" כעת היו פניו של ר' ישראל יעקב בתוך התנור עצמו, והוא נחנק והשתעל מהפיח שפלה והכנס את תוך ראותו. השמש, "העניקן" לו דחיפה נוספת והלך. כעת כבר נאחו זקנו של הרב באש! כשראה שהשמש פנה לדרכו ועזבו, הסתובב ר' ישראל יעקב במהירות, וללא מלים רץ ויצא מבית הכנסת, כשהוא מחביא את פניו כדי שאף אחד לא יזהה אותו. כשהגיע ר' ישראל יעקב לבית הכנסת מאוחר יותר באותו בוקר כשחלק מזקנו חסר, חשבו האנשים שכנראה קרתה לו תקלה בביתו. כמה שנים לאחר המקרה, כאשר ר' ישראל יעקב התמנה למנהל רוחני בישיבה בברנוביץ, גילה אחד מקרובי משפחתו את מה שאירע.

קבוצת אנשים ישבה פעם אצל רבי חיים עוזר גרודזינסקי ודיברו בלימוד, ובתוך השיחה אמר כי יש לו ראייה לדבריו מסתמית, מסיימת בש"ס דף פלוני. ישב שם אברך עילוי

והגיב, שכמדומה לו שזה בדף אחר. השיבו רבי חיים עוזר, שבאמת נדמה לו שהצדק אתו. אמר האברך: נתיי ספר נחזי אם אכן כך הדבר, אמר לו רבי חיים עוזר: ומה נעשה עם ההלכה שהלכנו חיברו ברבים אין לו חלק במעלה הבא. כולם הבינו שכונתו היא שאם יתברר שהוא לא צדק, יימצא שהאברך הלבין את פני רבי חיים עוזר ברבים. לאחר מכן, יצא האברך לחדר אחר, בדק ומצא שרבי חיים עוזר צדק, ולא הוא. ואז גם האברך, שבאמת בטוח היה רבי חיים עוזר שהצדק עמו, אלא שרצה להימנע מהלבנת פני האברך כשיתברר שטעה, ולכן לא רצה שיפתחו גמרא לבדוק מי צדק.

בספר הפני מנחם מסופר: תמיד פחד שלא ייפגע איש מישראל וכשהיה קורה לאיזה חוץ או בעל קורא טעות היה אמר לא להעיר כלל, כי לבייש יהודי חמור בהרבה" ובכלל הרי חז"ל התירו איסורים שונים מטעם "גדול כבוד הבריות". מעשה ונשאל פעם לגבי סכך חדש שישא לשוך, האם הינו כשר למהדרין וניתן לסכך בו, וענה כי כשר הכשירוהו רבנים מפורסמים. אגב אורחא ציין השואל כי הוא נזקק לפסק ההלכה כי השכן המתגורר בסמוך לביתו סיכך את סוכתו בסוג סכך זה, ועליו לידע למעשה אם יוכל לסעוד אצלו. לשמע הדברים ניתר רבינו ממקומו ופסק נחרצות: "אין כאן כל שאלה" והביא ראייה לדבר מדודו הרת"ם ר' משה בצלאל זצ"ל הי"ד, נוהג היה תמיד לבדוק את הדגים בביתו מחשש תולעים. אולם כאשר התארח אצל אחרים לא בדק כלל באומרו: אכילת דגים שאינם בדוקים הינה ספק חשש איסור דאורייתא, ואילו לבייש חבר היו וודאי איסור דאורייתא. ומעשה בחבורים בני חו"ל, מבני ישיבת 'שפת אמת' ועוד ישיבות, שנותרו בחג המסכה בארצא דישראל. מטבח הישיבה לא היה פעיל ומוכשר לכגון דא, ועל כן הופקדה על מלאכת הבישול משפחה מבני ירושלים. באחד מיתות החג הבחינו בחבורים כי אין המבשלים מקפידים על חומרות מסוימות המוקבלות בקרב אנשי' שאלו אפוא לא פיר רבינו והתיעצו עמו כדת מה לעשות. ענה ואמר: "הזהירות בכבוד הזולת, יותר חמורה של ההקפדה על חומרות. מוטב שתאכלו ממה שבישלו ולבדל שלא תפגעו במי שבישל את האוכל. ובנוגע להמשך הרי מכיר אנכי את בני המשפחה, יהודים טובים וחשובים המה, אם ישמעו ממנהגו יסכימו לנהוג על פיכם. אולם יש לדעת את לומר זאת באופן שישמור על כבודם, ובהירות ובדרכי נועם. דוגמא נוספת: עוד בעודו מכהן כראש ישיבה, רכש עבורו אחד ממקורביו כיסא קובס בעל ידיות, תחת המושב הפשוט שעמד לרשותו קודם לכך במקומו הקבוע בבית המדרש סמוך לארון הקודש. לפני כניסת השבת הונח המושב הנאה במקום התפילה שלו אשר בבית המדרש. הכבוד היה מאוס בעיני רבינו ומיאן לשבת על הכיסא. נותר עומד על רגליו כל זמן התפילה שלא דרכו. אולם לאחר מכן, בעת ההפסקה בין קבלת שבת לערבית, נודע לו שרוכש הכיסא בוש ונכלם כאשר הכל ראו שמנחתו לא נתקבלה. הדברים זעזעוהו ואמר "אויה, וכי אנכי אגרום ליהודי כלמה". מיד הבינסו לתפילת ערבית, כבר בעת אמירת 'כיוונאי', התישב על הכיסא - שלא כפי שהיה נוהג תמיד להתיישב רק לאחר "ברכו" וזאת משום שחם על כבודו של איש מישראל.

בענייני הביטחון:

ויהי מקץ שנתיים ימים. אומרים חז"ל שיוסף ישב עוד שנתיים בבית הסוהר בגלל שלפום דרגתו היה חסר לו במידת הביטחון, כי הוא אמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי. ידועה קשייתו של בעל הבית הלוי, על הפסוק אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו איתא בחז"ל לו יוסף, ולא פנה אל רבנים, ע"י שאמר יוסף לשר המשקים זכרתי והזכרתי ותווספו לו שתי שנים בבית הסוהר. לכאורה יש כאן סתירה בפסוק. בתחילה רואים שיוסף היה שלם במידת הביטחון, בהמשך הפסוק רואים שיוסף לא כ"כ היה שלם במידת הביטחון כי הרי הוא אמר זכרתי. מתוך הבית הלוי שברור הוא שיש היתר לפעול במידת השתדלות. ובוודאי יעקב מידת הביטחון הוא השליך על ה' יתנו. ומי שלא מספיק בעל בטחון, צריך לעשות השתדלות יותר גדולה מלהשליך על ה' יתנו, ויעשה השתדלות כפי דרכי הטבע, וכל אחד כפי דרגתו. והנה יוסף עשה השתדלות מינימלית כפי דרכי הטבע, ובכ"י הוא נענש ע"כ. והטעם כי לפי דרגתו הוא לא היה צריך לעשות אפילו דבר מועט זה. וא"כ כעת הפסוק הוא כמין חומר, ויש ממנו ראייה שיוסף היה בעל בטחון עצום והראיה היא מזה שנענש על השתדלות המועטת הזאת.

וכל יציאת מצרים וה'מן שניתן לישראל היה להשריש את מידת הביטחון בה'. וכן כותב השו"ע בס"א שטוב לומר פרשת המן בכל בוקר שבביל להשריש לעצמו את מידת הביטחון בה'. והשתדלות מותרת רק כהלכה וכמידת בטחון, ומי שאינו משתדל כהלכה דאק שלא יצליח. וכן מי שמשתדל יותר מידי מראה שאינו בוטח מספיק והקב"ה אומר לו שתסדר לבד, חלילה. והבטחון בה', אומר הגאון, צריך להיות בדרך של כגמול עלי אמו היינו כמו שתינוק זה חושש ויחסר לו חלב למחר, כך על האדם לא לחשוש מזה כלל. וידוע הווארט של הגר"י עה"פ קוה אל ה' חזק ויאמץ ליבך וקוה אל ה'. היינו שהשכר של הבוטח בה' הוא שיהיה בעל בטחון יותר חזק ויזכה לדברים שזוכה בעל בטחון לקבל את התמורה בלי מאמץ כלל. והרב שטימנן כתב לרבי דוד אבוחצירא שבזמננו יש תפקיד יהודי יותר מהדורות הקודמים והוא לבטוח רק בה' ולא בבשר דם ורק בורא

עולם בכוחו להציל אותנו ולפעול ישועות. וכן אמר החזו"א לרבי אלעזר צדוק טורצין זצ"ל שיהידי חיוב לקחת אתו את הרבש"ע לכל מקום בו הוא הולך, והיינו כאשר הוא קונה נעליים הוא צריך להתפלל בה, יצליח דרכו והוא יקנה נעליים טובות, וכך בכל עניין ועניין הוא צריך לפנות להקב"ה ולדבר עמו כבן אל אביו וכך גם יהיה לו סו"ד כי הבוטח בה' חסד יסובבנו, וגם נתגבר אצלו מידת הביטחון בה'.

ויש להוסיף שאנשים טועים וחושבים שמידת הביטחון זה לא לעשות כלום לסמוך על הקב"ה, וברור שגם כשאדם בוטח בקב"ה, קבע ה' שיעשו את ההשתדלות הנצרכת כי זה החוק כגון שיש חולה לכת לרופא וכמו"כ שאדם צריך לפעול באיזה עניין שיבקש וישתדל. החובת הלבבות בתמצת את עניין מידת הביטחון במשפט אחד 'מהות הביטחון היא מנוחת נפש הבוטח ושיהיה לבו סמוך על מה שבע"מ עליו שיעשה לו הטוב והתכונ כפי יכולתו ודעתו'. ויש להוסיף את דברי רבינו יונה שהבוטח בה' בשכר זה יצא מהצרה האמורה לבוא אליו. החזו"א היה אומר שההשתדלות בעינינו שגמים מוטלת על האדם לעשות פעמיים ולא מעבר לכך, וכל השאר רעה ע"י ההשתדלות האמתית שה תפילה. והיה ממשיך זאת למסמר שמסכים להכניס לקיר ואם יניסה פעמיים ודבר הצלילו מכאן ואילך המסמר מתקדם. וכן פעמיית זכרם שרוב הציבור עושה אין בזה חסרון במידת הביטחון אלא הוא ההשתדלות הנצרכת. רבי חיים קניבסקי אמר לי פעם מידת הבטחון במינינו זה מי שתפלל על כל דבר, זה מראה שבוטח בקב"ה. **וידועה הסוגיה** של רבני חיים מוולוז'ין, שבכל עת צרה וכדו' ישים מבטחו בה' ויאמר אין עוד מלבדו ויזכה לראות ישועות. **נביא הלך כמה סיפורים על מידת הבטחון.**

בתקופת השואה שהה האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר יחד עם יהודי בשם רבי ליפא בלוי. לימים סיפר רבי ליפא שפעם השניה רעייתו שתי כירכות לחם, ואחת היא שלחה לאדמו"ר, הרבי אכל חלק קטן מהלחם והשאר הוא החזיר, וכך אמר אינו רוצה לדאוג את דאנת המחר. וצריך להבין שבאותם ימים ימי סבל ורעב בלתי נתפסים, אעפ"כ הרבין לא הסכים לקבל את כל הכיכר, והסתפק במה שנוקט לאותו הרגע, ולבגי מחר ה' יעזור.

הגרי"ז מבריסק כידוע, היה בעל ביטחון גדול. בתקופה הקשה בירושלים שהיו נופלים פגזים והיה פחד גדול, הוא היה אומר שיש להרגיש ביטחון מלא בדי' כמו שכתוב בתהילים 'יום אמי אילך אבטח' שגם אם 'יום אירא' והמצב קשה ומעורר דאגה אז 'אני אילך אבטח' והסביר שאדם שיש לו ביטחון אך הוא לא יודע את המצב המסוכן שבו הוא נמצא זה לא נחשב בעל ביטחון אמיתי. רק מי שהוא נמצא במצב מסוכן והוא יודע ומרגיש זאת ולמרות הכל הוא סמוך בטוח בדי' שיגן עליו הוא בעל ביטחון. בערב ראש חודש אחד, ישב הרב בביתו וידע שאין לו כסף לשלם לאברכים שיושבים בשיבתו ולומדים, הוא ניסה לחפש הלוואה. באותו זמן ישב אצלו אדם אחד, וכשראה שהרב לחוץ מהכסף, אמר: הלוואי והיה בו לכאן אדם אחד והיה נותן לרב סכום כסף ואז כל הדאגות היו הולכות... הסתכל הרב ואמר בקול נחרץ: אם יגיע לכאן אדם ויתן לי את כל הסכום, נראה לך שאקח ממנו בעד מידת הביטחון!!

הגרי"ז מבריסק היה נוהג להביא את המעשה עם הגרי"א בתקופת גלותו. באחד ממסעותיו התארח הגאון אצל זוג כפריים וראי שמים תמימי דרך. והנה בוקר אחד שומע הגאון את האשה אומרת לבעלה הגיע זמן התשלום הפרץ עבור חכירת הפונדק, ואין לנו את הסכום הנדרש, ואפילו לא חלק ממנו. שמע אותה בעלה ואמר לה הקב"ה ידאג לנו. אני בוטח בבורא שהוא ידאג עבורנו. לפני שיצא מהבית לביהכ"נ הציעה האשה אולי תלווה ממשהו, אך הבעל בשלו הקב"ה ידאג לנו. וברובנו עצום יצא מביתו לתפילה, כשהוא סומך ובוטח בה' שהוא יוכל לאחר התפילה לשלם את הסכום הנדרש הפרץ. וכך לאחר התפילה הוא יוצא לכיוון אחוזת הפרץ. הוא מגיע לאחוזת, מצלצל בפעמון, המשרת פותח לו את השער. ושאלו במבוקש, והוא עונה ברוגע באתי לשלם את חובי החודשי. השומר אומר כעת הפרץ בנפישת עסקית חשובה המתן בבקשה בחוץ, והוא המתין. לאחר מספר דקות יוצא מהבנין גוי עמיד וניגש אליו תשמע אדוני אני כעת הייתי אצל הפרץ ורציתי לקנות ממנו אחוזה מסוימת והוא רוצה הרבה כסף, אני בעקרון מסכים לקנות בסכום הנ"ל, אך בשביל לקנות באותו סכום אני צריך להשפיל את עצמי, כי אמרתי שאל אשלם סכום זה לעולם. עשה לי טובה, לך אתה תקנה את זה ואני אשלם לך דמי תיווך בעין יפה, וההמשך מובן מאליו. כל זה, סיפר הגאון, היה ביום אחד שחיתיני אצל בעל בטחון ומימי.

הסבא מנוברדוק היה חותם בראשי תיבות ב. ב. והיינו בעל ביטחון. הסבא הקים ברוסיה תחת אפו של השלטון

בחז"ל מופיעים שני מעשים אודות ההתעוררות המיוחדת בהיתה בעם ישראל בזמן שלטון היוונים. יקום איש צרורות היה בן אחותו של יוסי בן יועזר. היוונים גזרו את דינו של יוסי בן יועזר לתליה בשבת... בדרכו לעמוד התלייה הוא פגש ביקום אחיינו כשהוא רכוב על סוס. א"ל לו יקום ראה הוס שאתה רוכב עליו הוא לעמוד התלייה ואילו הסוס שאת רוכב עליו, אני רוכב עליו בשבת ואין לי כלום. ענהו יוסי אם כך למכעיסיו ק"וי לעושי רצונו. נדהם יקום ושאל יש מי שעושה רצונו יותר ממך? א"ל אי"כ לעושי רצונו

הקומוניסטי ארבעים ישיבות עם אלפיים תלמידים וכלי גרוש בכיס. תלמידו רבי יעקב גלינסקי סיפר פעם איך היה נראה בטחונו בה'. (ידוע שהיה נוסע מעיירה לעיירה לא הקים ישיבות והיה אסף בכל מקום בחורים מהסביבה לשיבות שהקים. בין הבחורים צמחו רבים לגדולי הדור, וביניהם הסטיפלער ועוד גדולים). כשהיה צריך לנסוע ברכבת לאיו עיירה להקים ישיבה, היה מגיע לתחנת רכבת מתיישב על הספסל הרגוע, אדם שישב לידו פנה אליו ושאל אותו האם קנית כרטיס? לא! ענה הסבא, למה? כי אין לי כסף, ענה. אז למה אתה יושב כאן? שאל. ענה הסבא כי אני צריך לנסוע. והשואל לא הרפה הרי א"א לנסוע בלי כרטיס? והסבא ענה בע"ה יהיה כרטיס. הרכבת היתה נוהגת לעשות שלושה ציפצופים, בצפצוף הראשון עולה כולם, גישה האחרונים בשלישי הולדות נסגרות. והנה הרכבת הגיעה לרציף והשמיעיה את הצפצוף הראשון, איש שיחו של הסבא מליץ לעלות עם יתר הנוסעים התיישב ליד החלון לראות כיצד נופל דבר, והוא ראה שהסבא יושב רגוע. והנה הצפצוף השני גם נשמע והסבא רגוע, והאיש לא רגוע, הוא צועק לסבא למה אינך עולה? והסבא עונה כי אין לי כרטיס. למה לא קנית? כי אין לי כסף, אז למה באת? כי אני צריך לנסוע, ועד שהרכבת תצא יהיה לי כרטיס. ומנמש בשנייה האחרונה הגיע אדם במרוצה וצועק למי אין כרטיס? הסבא לקח והננס בעוד הולדות נסגרות. והוא התיישב ליד אותו אדם, וההוא אמר לו תתאר לעצמך שאותו אחד היה מאחר בשנייה מה היית עושה? אמר הסבא שוטה שבעולם, מה אתה שואל שאלות של הבל, אם הוא היה מאחר בשנייה הרכבת גם היתה מאחרת בשנייה. וכך היה עם הסבא יום יום, וכ"א לפי רמת בטחונו כך הוא מסתייע מהשמים, ורק צריך לעבוד ע"ז."

עוד סיפור שסיפר הרבי מטשענובלי זצ"ל כשהדריך יהודי למרות טרדותיו יקבע עתים לתורה ולתפילה, וכך סיפר: היה יהודי בשם שבתאי שהוא היה בעל מלאכה עני ומטופל במשפחה גדולה והתפרנס בדוחק רב. כשבגרו בנותיו ראה שאין בידו פרטה להשיאן החליט לצאת לדרך לקרב נדבות להכנסת כלה. לאחר מספר חודשים כשכבר אסף סכום נאה החליט לשוב לביתו, והנה ערעב שבת מצא עצמו בעיר הסמוכה לעיירתו, כשבדרך היכן יוכל לשבות הפנו אותו כולם לביתו של רבי משה הגביר איש החסד ומכניס האורחים, ואכן הוא הגיע לשם והתקבל בחמימות רבה. לאחר מכן סח ר' שבתאי את דאגתו בפני רבי משה היכן יניח את כספו, ר' שבתאי יצא ענה אין לך מה לדאוג אני אינני את כספי בכספת האישיית שלי, ובמוצ"ש תקבל חזרה את כל כספך. ר' שבתאי מסר את הכסף לגביר ויצא לביהכ"נ. לפתע רואה ר' שבתאי את פניו של הגביר קוררות באור מיוחד, פתאום הוא החל לחשוב מחשבות טורדניות כמו יודע מי הבעה"ז זומם ומה יהיה על הכסף שלי, כל כך השבת הוא לא ישן והתהפך במיטה מה יהיה על כל הכסף שעמלתי לאסוף אותו מספר חודשים, והיה שבור ומדוכדך כל השבת. לא נהנה מכל המאכלים המשובחים, מהדברי תורה ושאר עונג שנת שהיה בבית הגביר, הוא רק חיכה מתי כבר תצא השבת לראות האם ר' משה יחזיר לו את כספו או ר' אשר יגורנו בא לנו. והנה רק יצאו שלושה כוכבים הוא רץ לרבי משה, וביקש את כספו, אולם אשר יגור בא, רבי משה אמר רק החיפזון נתפלל מעריב נעשה הבדלה ואשיב לך את כספך. שבתאי היה מתוח ועצבני ומיד לאחר הבדלה שוב ביקש ודרש את כספו. ר' משה כנכס לחדר הסמוך פתח את הכספת הוציא את צרורו של ר' שבתאי ולהפתעתו של ר' שבתאי הוא הגיש לו כספו. ר' שבתאי לא נרגע ביידים רועדות הוא פתח את הצרור והחל סופר את מטבעות הזהב, הוא ראה שלא נגעו בזה, הוא החל לספור, כאן כבר ר' משה לא עמד בזה ואמר עד כאן! כל השבת ראיית את התוח שלך, הבנתי שאתה חושד בי אבל דנתי אותך לכף זכות, גם ספפרת את מטבעות הזהב לא נפגעתי, אותו דבר במטבעות הכסף, אך כשאתה מתחיל למנות את הנחושת כאן אני נפגע, הרי אם לא נגעתי בזהב ובכסף דווקא בנחושת אני אגזול אותך? אותו הדבר, אמר הרבי מטשערנובלי לאותו יהודי, אתה מקפיד בידי הקב"ה כל לילה את הנשמה שלך, את החיים שלך, ואתה סומך על הקב"ה שהוא יחזיר לך אותם, ופתאום אתה מגיע לפרנסה שזה מטבעות הנחושת אתה לא סומך עליי?!!!!

סיפור נוסף התרחש עם רבו של החפץ חיים רבי נחום מהורדנא. עם היה אחד שנקלע לבית האסורים והיה שכנכת מוות מיידית. רבי נחום שהיה גבאי צדקה באותה העיר כיתת רגליו למטרה לא הוא לא הגיע לאחוז קטן מהסכום, שהיה 150 רובל. בסוף היום כשראה שהיום מסתיים וייגזר דינו של היהודי למוות. הוא פנה לעשיר העיר וביקש ממנו הלוואה בסכום הנ"ל. העשיר שהיה זקוק למזומנים לא הסכים לכך כלל. לאחר מסע שכוונים רבי

מקור: http://www.

מקור: http://www.

סיפורים לחנוכה

ק"וי למכעיסיו. הדברים נכנסו לליבו של יקום והוא הרהר הרהורי תשובה וקיבל ע"י ארבע מיתות ב"ד על כל מה שעבר. מיד נתמננס יוסי, התעורר ואמר הקדימונה זה לגי"ע. יש קונה עולמו בשעה אחת. **סיפור נוסף** שמופיע בחז"ל על יוסף משיאת שיהיה יהודי מתייוון שחזה במו עיניו בחילול בית המקדש, כשהגיעו להיכנס לחדר הבית החליטו לשלוח יהודי לפניהם והבטיחו לו שיוכל לקחת לעצמו מה שיחפץ. ברגל גסה נכנס יוסף לבית המקדש אל המקום שהוזהר עליו והזר הקרב יומת, ולאחר מספר רגעים הוא יצא משם

נחום התחייב שעד מחר ב-12 בצהריים הוא יחזיר את כל הסכום העצום הנ"ל. במחרת ב-11:30 בבוקר החליט העשיר להציץ לבדוק מה קורה והוא ראה שרבי נחום עומד בקרן זווית 101 רובל באמתחתו. ואלו העשיר איך תישך 150 תוך חצי שעה ענהו רבי נחום: השלך על ה' יתבך. והנה 5 דקות ל-12 לפתע הגיעו זוג מחותנים להפקיד בידו את הדוניה, הסכום היה 140 רובל.

וידוע על הסיפור בשואה שהייתה נערה צעירה שהצליחה להישאר בחיים לאורך כל שנות הזעם "בזכות" קצין נאצי אכזרי, ואיך זה קרה? בתחילת שנות הזעם היא החליטה שהיא עושה הכל להינצל, וכך באחד המסעות למחנות ההשמדה היא קצצה מהרכבת ואז היא רצה מהר בשדות עד שראתה מרחוק בית מואר. היא רצה לבית, הגיעה דפקה בדלת, ואז לתדמתה פותח לה קצין נאצי את הדלת, היא כמובן קפאה על מקומה, והוא סינן מבין שיניו שכעת הוא הורג אותה במינה אכזרית. לפתע אור שואל אותה איך נכנסת לכאן הרי יש כאן בכניסה כלבים גרמנים אכזרים. מיד אמר הקצין האכזר, אני אתך אותך למאכל לכלבים הרעבים לעיני כל ידדי הנאצים. והיא אם תינצלי מהם אני מבטיח שאני אשמור עליך מכל משמר עד לסיום המלחמה. הנאצי אסף את כל ידידיו ופקד עליה לעבור בין הכלבים ובצד עמודי כל הנאצים להסתכל על המחזה הגדול איך נערה יהודית נצחצח לעיני כל. ולא הנערה כייונה את סוגלת רבי חיים מוולוז'ין ושמה כל מבטחה בה'. ואז ראו זה פלא היא עברה את כל הכלבים ואף אחד לא צי"ץ. הקצין החזיק בהבטחתו ושמר עליה מכל משמר עד לסיום המלחמה. לימים היא נישאה לרבי חיים סרנא וסיפרה את הדברים באזני כולם.

בספר אבי הישיבות על הגרי"ח מולאזין: מעשה באחד מתלמידי הגרי"ח שביקש ממנו ללמדו את מדת הבטחון ועד כמה השתדלות מותרת. שלח אותו רבנו תלמיד אחר שלו, המתגורר בעיר פלונית בדרום רוסיה, בצירוף מכתב בקשה, כי יואיל ללמד את המוכי"ז אך להתנהג במדת הבטחון. נסע התלמיד דרך ארוכה אל הכתובת המבקשת. כי מצא בית אבן גדול, אחד כממה בנינים רבי רושם בחצר גדולה, והנה בעל הבית עצמו עומד בתוך אולם רחב ידיים, ומחליף לא קטן. עומד התלמיד על מפתח החנות היוקרתית, תפוס בהרהורים: "היתכן כי אצל גביר זה, אשר אינו יודע מחסור מהו, אוכל ללמוד מהו בטחון?! מאידך, לא יתכן כי רבנו ישגרני שם כך אל הכתובת האל נכונה." והחליט להכנס פנימה. ניגש אל בעל הבית, נתן לו שלום, וגם את המכתב מאת הגרי"ח מסר לו. קרא האישי את דברי רבו ואת בקשתו, והשיב שכרגע אין לו פנאי לשיחה ארוכה, ושורת הקליינטים הממתנינים תוכיח. מוטב אפוא כי ישב עמו בחנות עד שיתפנה. ישב התלמיד וצפה, והנה מגיע אדם ושטר בידו, בסך נקוב של עשרת אלפים רובל, סכום נכבד בהחלט, מודיע כי זמן הפרעון הגיע ודורש את כספו. משיבו הגביר "יעוד יש לי זמן. כשם שזומין הקב"ה לכל אדם בעולם את מבוקשו, כך בכל רגע אוכל לקבל סכום זה, הבה ונמתין". האורח שהתפעל ממשמע אזינו הסתקרן לראות כיצד יפול דבר, וברח להמתין אף הוא. השעה כבר הייתה 12

ובמתין". האורח שהתפעל ממשמע אזינו הסתקרן לראות כיצד יפול דבר, וברח להמתין אף הוא. השעה כבר הייתה 12 בצהרי היום, שוב ניגש האישי וביקש את פרעון חובו, ושוב בעל הבית משיב: "סרם הזמין של הקב"ה את תשלום החוב, ואני בוטח בו כי לעת הצורך ימציא לי מבוקשי". עוד שעתיים חלפו, השעון מורה על שעה שתיים, עת שהגיע מפקד בכיר בצבא, ובידו עשרת אלפים רובל במזומן! "ברצוני להפקיד סך זה בידך למשך שנה חודשיים", ביקש מבעל הבנק, וגם הסביר: "ניקראתי להתייצב אצל הקיסר בפטרבורג הבירה, וחוששני לטלטל עמי סכום כה גדול". הודה מנהל הבנק להקב"ה, כי זימן לו את הסכום הנדרש לפרעון ההפקדה, והתפנה כעת אל אורחו המיוחד: "בוא עימי לתוך חדרי ואראה לך את רוב עושרי..." הוא ניגש אל פינת החדר, ותלמיד הגרי"ח כבר הרהר בלבו "מי יודע איזה סכום נכבד ועצום תפמן שם הגביר?" אך הנה הלה נטר קופסא קטנה בידו, פתח אותה לרווחה, והוציא ממנה ספר "חובות הלבבות"! החזיק העשיר בספר, דפדף הישר אל "ישעיהו הבטחון", וגילה את אוזניו ארוחו: "עד ידידי, כי בכל יום ויום אי שבו ולומד שער זה. ומיד אתה החלימוד מורגל בפי לומר כלפי שומעי: יריבונו של עולם, אתה יודע האמת, כי בכל עסקי ובכל תשלומי, מעולם לא עשיתי דבר בלא לשתיך אותך, ומעולם לא דאגתי דאגת מחר, כיצד אפרע הלוואה פלונית או אחרת. בוטח אני כך, כי בידך לעשות כל חפצי ומחשבתי וכו'. "יזה הכלל - המתין סודו אל התלמיד - עליך לדעת, כי עיקר הבטחון הוא לא לדאוג מאומה על העתיד, ולהיות סמוך בטוחו כי הקב"ה בעל היכולת, בידו לעשות את כל חפצני. כך תשיג את מבוקשי". אחרי שיעור כזה, שיעור מהחיים עצמם, נפרד האורח לשלום ושב לביתו.

כשבידו מנורת הזהב. מנורה זאת שייכת למלך, טענו היוונים, לך תיקח משהו אחר. מיד הגיב יוסף ואמר דבר שהם לא ציפו לו, וכה היו דבריו: לא די שהכעסת את בוראי פעם אחת אני אכעיס אותו פעמיים! חמתם של היוונים בערה בהם, הם החלו להכותו מכות מוות ויצאה נשמתו כשהוא צועק ואין לי כי הכעסתי את בוראי.

גם בדורינו יש ראינו **האויש שזכו למסור נפש למען מצוות התורה.** ר' שרגא פייבל וינקלר חי בהונגריה. לקחו אותו הגרמנים למחנה עבודה. ר' שרגא לא אכל מעולם מאכלות

אסורים, על אף הרעב הנורא. ר' שרגא היה מעודד את ישיבי המחנה ומחוק אותם שיבאו הקץ ויזכו לה לפגוש את בני משפחותיהם. יום אחד הגיעו למחנה אסירים חדשים ורבי שרגא פייבל ניסה כדרכו לעודדם שעוד יזכו לראות את בני משפחתם. בין האסירים היה יהודי בן עירו. הוא אמר לו שאת אשתו לקחו תתאי הגויים. ר' שרגא פייבל נשבר מאד אבל עמד נתחוק ועודד את עצמו ואת הסובבים אותו. המלחמה עמדה להסתיים, הגרמנים ידעו שהם צריכים לברוח. גרמני אחד בא לר' שרגא פייבל ואמר לו: "אני יודע שאתה רוצה לחזור הביתה, ותוכל באמת לצאת מפה מחר, אבל רק בתנאי שתאכל כעשוי את חתיכת החזיר הזאת שהבאתי לך אם אתה לא אוכל, אני יורה לך כדור ברזל" ענה לו רבי שרגא פייבל "גם אם תירה בי אני לא אוכל!" הגרמני הארוך ירה בו והרגו. בתו הגדולה של רבי שרגא ניצלה. ולאחר המלחמה נשאה לבחור, אך למרבה הצער הם לא עמדו בניסיון ועזבו את הדרך הישרה. על אף שהיו כחילוניים גמורים רחיל' הסיפור על גבורת הסבא היה נכס חשוב במשפחתם. יום אחד בנס הגיהה קצין בחיל האוויר נכנס למסעדה טרפה. הוא עמד בתור לשלם ופתאום נזכר בסיפור על סבו. הוא חשב לרגע, מי פה הלא נורמלי? אני או הווא?!! עליו כמי כדי לא לאכול דבר שאני עומד עמי שולש עליו כדי לאכול. הוא עזב את הכל והלך לברר כי צדק הוא או סבו. אותו בחור זכה לחזור בתשובה והקים את ארגון "ערכים" ורבים השיב מעוון. קוראים לו ישי וליס הוא הנין של ר' שרגא פייבל וינקלר. בן אדם מת ישי קידוש ד' באותה שעה נראה כאילו לא נותר לו שום זכר. אך שנים רבות אחר כך יתברר שבזכות המיעונו מאכילת חזיר זכה הנכד לחזור בתשובה. ובזכותו כל הנינים יראים ושלמים, ועוד יהודים רבים זכו לחזור בזכות הארגון שהקים. הכל בזכותו של הסבא הגדול. לפעמים עושים השתדלות פה, ולא יודעים איזה השפעה לעצמה תהיה שם...

בימי חנוכה מצאנו בדור האחרון אנשים גדולים שזכו למסור נפש על המצווה הקדושה של הדלקת נרות. בימי מלחמת העולם השנייה המוני יהודים ניסו להימלט מאירופה לרוסיה. היתה קבוצת בחורים מיישבת טלו, וביניהם רבי חיים שטיין שהקים בקלויולנד את ישיבת טלו. (נפטר לפני קרוב שלוש שנים) הנסיעה ברכבת ערכה ימים ארוכים. בעודם נוסעים עורר אחד הבחורים את חבריו: "שמת לב, כי הלילה הוא ליל ראשון של חנוכה!" הם אכן שמו לב אך לא היה באפשרותם לעשות דבר. לא חנוכה, וכמונב לא שמן יזך, אבל איך אפשר להעביר את ימי החנוכה בלי מצוות ההדלקה? הבחורים העלו רעיון שבכל פעם שהרכבת תעצור ידו בחורים וינסו לספוג מעט שמן מכוונת מגלגלי הרכבת, של השמן ישימו בכוסית, והחיתכת בד שתיגורר מנבדו של אחד מהם תשמש כפתלה. גפרורים הם מצאו. הרעיון שלהם נראה נפלא ואכן כך היה. בכל צעירה ירדו ואגרו מעט שמן במדמציים מרובים. וברדת החשכה ברכו והדליקו את הנר הבודד בשביל כולם. המחזה היה מופלא וחזר על עצמו בכל שבעת הלילות הראשונים. אך ביום השביעי של חנוכה בשעת אחר הצהריים, כאשר הרכבת עזרה בתחנה, ניסו הבחורים לאסוף שמן אך לא עלה בידם. מרג האוויר היה מקפיא. כל הנוזל הפך לקרח וגם השמן שעל הגלגלים קפא והבחורים לא הצליחו להמיסו. מאוכזבים וקפואים חזרו לקרון, והתכוננו לוותר הפעם על מצות ההדלקה. נרדמו הבחורים אחד אחד וטעם בצער ובאכזבה. אך שני בחורים החליטו שאי אפשר לישון בלי לקיים את המצווה, נר ממש אין להם אף הם החליטו להדליק את נר הנשמה. הם החליטו שידברו מענייני החג 'ונשלמה פריש שפתינו דרשו פסוק זה שהתפילה תעלה במקום הקרבתו. אולי יפה כוחו של כלל זה גם לגבי מצות הדלקת הנרות שידברו בדברי החג ויעלה להם כאילו הדלקנו נרות. אמרו ועשו. ישבו שני הבחורים שאחד מהם הוא רבי חיים שטיין, ושוחחו על דיני המנהגי החג. שעת הצות חלפה לה, והבחורים הרגישו התעלות עצומה. עוד מעט יגיע הבוקר והם חתמו את הלילה במסירות נפש. לפתע נפתחה דלת הקרון, נראה עומד איכר גמוש, מבט מוזר נשקף מעיניו. האיכר עבר בין הפסלים, כשהוא מביט וממלמל "ישנים ישנים" בתאום נעצר ליד שני הבחורים, נעץ בהם מבט ושאל "אתם לא ישנים?" שני הבחורים נצמדו זה לזה באימה. פחדו מה יעשה להם? אך האיכר הושיט את ידו ונתן להם נר. "אתם קווקים לזה?" שאל. ובלו להתמתן לתשובה הסתובב ונעלם. מהרו הבחורים והדליקו בדמעות ובשמחה את הנר בטרם יעלה השחר. לאחר כמה דקות של התרגשות חשבו מאיפה הם אותו איכר? מדוע היה בידו נר? ולמה הביא זאת להם? את החליטו ללכת לחפשו ולהודות לו ולהניח מדוע עשה זאת. הם עברו בין הקרונות חיפשו וחיפשו ולא ראו כל דמות שמוזכרה את אותו האיכר. כאילו בלעה אותו האדמה. מעשה מופלא זה סיפורה הרבנית וינבא בתו של רבי חיים שטיין כפי ששמעה מפי אביה. הרבנית עוד אמרה שאביה כתב יומן שבו כתב את כל הקורות אותו בזמן המלחמה. את הפנקס לא נתן לאף אחד לקרוא. אך את הסיפור הזה, בכל שנה בימי החנוכה אבא היה מספר לפרטי פרטים. לימים כששאלו אותו האם המעשה היה והוא זכה לגילוי אליהו, ענה: "אני בן למעלה מתשעים, ועדיין לא זכיתי להבין מה זה גילוי אליהו. אבל אני יודע דבר אחד, אותו ראיית בחוש. אני יודע שכאשר הקב"ה רואה שיחודי רוצה לקיים מצווה במסירות נפש – הוא עוזר לו מאד!"

ברנן בלון. ערב חנוכה תש"ז. העבירו את הידיעה שהלילה בשעת חילופי המשמרות על אותם ארורים, ידליק הרבי

הקדוש מבלוזוב נרות חנוכה. הרבי עבד במפעל מגמים והצליח להעלים משם קצת משחת נעלים, וכמה שורכים, וחנוכה תהיה מכמה פקקים. הם קיוו שהנאצים לא יראו, אם חלילה יראו – מוות במקום. שלוש מאות יהודים הגיעו להדלקה. הרבי התחיל לומר ברכה ראשונה "להדליק נר". אחר כך "עששה ניסים". לפני הברכה החליט עזר הסתובב מימנה ושאלה. בדק לאחור כאילו מחפש משנה. ואז ברך "שחיינו" ומיהר להדליק. לפתע נכנס לחדר איזה גילוב ענק, מפחד, דחף את כולם וביקש להגיע לרב. "שפירא" קרא היה ואשפצה. יש לי השאלה: אני מאיר אותך לא מהיום ויודע שלא תותה עלך להדליק. זה שאתה מברך "עששה ניסים" מובן. אתה רוצה שאלוקיך יעשה לך ניסים כמו שעשה לאבותיך מובן. אבל מה אתה עושה לך ניסים? אנשים מתים פה ואתה אומר שחיינו? ענה לו הרב שפירא: בוודאי שמת לב שעזרתה בין הברכה השניה לשלישית. השאלה שלך היתה קשה גם לי. הסתובבתי לחפש את הרבי מקלויולנדבורג שידעתי שנמצא בין האנשים, ורציתי לשאול אותו שאלה זו. אלא שמרוב אנשים לא מצאתי אותו. הזמן חולף וזה פיקוח נפש, עוד רגע הנאצים עלולים להגיע. ואז החלטתי לברך. יש כאן בחדר שלוש מאות אנשים שהנאצים גזלו מהם באכזריות את אביהם, אימם ואנשיהם. איך להם לס לאכול ובגד ללבוש. הם מעוניים, לא יודעים מה יילד יום. למרות הכל יש להם דבר אחד: אהבת ד' יתברך. הם מוכנים להסתכן ולהדליק נרות כי הם אוהבים את ד' ובוחסים בו. למרות כל הנסיגות והקשיים הם מתחזקים באמונה, בבטחון ובאהבת ד'. על כך ברכתי "שחיינו וקיימנו" לראות בעינינו דבר מופלא זה.

הרב ישראל מאיר לאו הגיע לארץ בגיל 8 לאחר השואה, מאחר ובשנות המלחמה לא למד בשום בית ספר הוא שובץ בכיתה א' אך תוך זמן קצר עלה לכיתה ג', באותו הזמן עסקו בבית ספר שלמד בחזרות למסיבת חנוכה ומנגינה אחת היתה מוכרת לו, וכששאלו אותו מהיכן, הוא סיפר כי שנה קודם לכן הם שהו במחנה בוכנוולד הם היו 600 איש שלא ידעו איזה יום היום כלל מרוב צרות ועניינים של הורים, והנה באחד הימים הקרים כשפיגימה דקה לגופם בלי גרביים בלי מחסה כלל מפני הקור זרקו הגרמנים תחיתוכ של מרגרינה למחנה כולם התכופפו לאסוף את המרגרינה, במחנה היה יהודי מבוגר שתמיד הרגיש את הטוב וקיבל הכל באהבה מעולם לא חטף לעצמו כלום והנה גם הוא מתכופף על הרצפה לאסוף את פירורי המרגרינה, לאחר שסיים לאסוף הוא קרא לכולם: יהודים היום חנוכה.. הוא תלש מהפיגימה שלו כפתורים הדביק עליהם את פירורי המרגרינה לאחמ"כ אחד פרם חוטים מהשרוולים לגלגל לתוך המרגרינה וכך קיבלו צורה של פתילים הם יצאו מהתעשיית בצד אש הדליקו נרות בברכה והחלו לשיר "מעוז צור". הגרמנים הארוכים נכנסו והחלו להצליף מכות רצח, אך הנאצים המשיכו לשיר ביתר שאת השי שנתן להם המון תקווה. למחרת האיש ההוא כבר לא קם בבוקר. ואת השני הזה זכר רבי ישראל מאיר לאו.

מסופר על יהודי עשיר מופלג בשם מר הלמן שגר באיטליה. כשמגיעים אליו הביתה רואים בואטרינה שברי זכוכית מתר צלוחית מזהב. והסיפור שבאחריו זה הוא כדלהלן: מר הלמן יצא לעסקים ביל מאוד צעיר, ולא לאט הוא התדרדר, הוא התרועע עם גויים עד שנשר לגמרי מהדרך. יום אחד הוא ביקר במאה שערים והוא ראה ברחוב קבוצת לדים משחקת, לפתע הוא שמע צווחה נוראה, ילד פרץ בכי מצמרר כשכל הקבוצה עומדת על ידו לחמו, וכל הזמן הילד אומר 'מה אומר לאבא' 'מה אומר לאבא' נישתי ושאיתי את הילד מה קרה אולי אני יכול לעזור. הילד השתק ולא ענה אך חזרו ענה במקומו. היום חנוכה, ואביו של הילד עני מרוד הוא חסך פרטתו לפרוטת עד שהצליח להשיג סכום בשביל לקנות שמן זית, הוא שלח את הילד, וכעת בקבוק נפל על הרצפה ונשבר, וכל מה שהאבא חסך במשך תקופה ארוכה הלך לטימיו, והילד שוב פרץ בכי. מספר מר הלמן אמרתי לילד אני אתן לך סכף לקנות בקבוק חדש והילד הלך שמח, באותו הרגע ליבי נשבר בקרבי, הנה זה מכבר עזבתי את חיי התורה, ועוד מעט אני מגיע למעלה, ואז מידע במחוי הבכיל של הילד 'מה אגיד לאבא' 'מה אגיד לאבא'. אז קיבלתי החלטה שאני שב בתשובה. לקחתי עימי את השקית עם שברי הבקבוק והבאתי אותם לביתי, ומאז אני מקפיד על קלה כבחמורה, והשברים האלו מזכירים כל הזמן מה אגיד לאבא. שבת טיש.

מעשה שהיה עם רבי חיים עוזר גרודזיינסקי אשר הגיע פעם לעיר קראקא, והוצרך לרכוש חליפה חדשה. פנה אל החייט וביקש לו יתפור לו חליפה, אך הלה סירב, באומרו כי עליו לשקור לביתו והדלקת נר חנוכה. החייט רבי חיים עוזר להתעכב בביתו, עד שהחייט יסיים הדלקת נרות חנוכה. כמה התפעל רבי חיים עוזר לראות את החייט, שלא היה אלא יהודי פשוט, פושט את בגדי העבודה, רוחץ פניו ויוצא, לובש בגדי שבת, ופונה להדלקת הנרות בחדוה, כשעיניו נוצצות מאושר. דקות ארוכות עמד החייט הפשוט על יד השלחנות המרצדות, כשהוא שר ורוקד בכל רמי"ח איבריו רק אחרי יותן ממחצית השעה, הפסיק החייט מריקודו, פשט את בגדי השבת וחזר לשולחן עבודתו... הגיב רבי חיים עוזר: אין עוד פלא כי זכתה העיר קראקא לגדל תלמידי חכמים מופלגים, מגדולי הדורות האחרונים. אם חייט פשוט יכול לשמוח כך עם מצוה, אי יהודי פשוט מתרגם לאושר כזה מקיים דבר' ה' ברוך שהדבר יתבטא בפרחים שגדלו בערוגה כזו, בילדים תלמידי חכמים

היוצאים בעיר הזו! כי השמחה של מצוה זה מעביר מסר ומותיר רושם בל יימחה בנפש הילדים. פנינו פרשת שבוע. **פולין, תר"פ.** שנה קשה היתה זו לאחינו היהודים אשר בפולין. האוירה היתה סוּגה קאהו למשטמה. מדי פעם היה הנכרים עורכים פוגרומים ביהודים. באוירת האימה והפחד שאפפו את יהודי פולין, לא ההין איש מהם לצאת, שלא לצורך, לרחוב אף לאור היום, קל וחומר שלא בלילה. עם רדת החשיכה הסתגרו היהודים בבתיהם והגיפו את הדלתות בברחים ותריסים. ובאחד מלילות אלו חל חנוכה. היה זה ערב מפיו הולשבושביקים לפולין, הרבה דמעות ותחינות היתה ההודים בלילה זה בהדליק את נרות החנוכה. ידוע ידוע היטב כי סכנה חמורה אורבת להם בשל הדלקת הנרות. לפי גזירת המלכות, אסור היה באיסור מוחלט להאיר את הבתים באור כל שהוא, משום כך הדליקו את הנרות שלא כדרכם - בתוך הבית, מאחורי התריסים המוגפים. לא כולם. יהודי אחד שם נפש בכפ. נרות חנוכה ומצוות התורה יקרים היו לו מחייו. סיכן את עצמו, והדליק את הנרות כדרכו - על אוד החלון. משראו זאת הפולנים, העלילו עליו כי מאותת אף יאותת ריגול לאויבי שנייהותיו חונים מעבר לנהר. הוא היהודי פגני בית משפט צבאי. יום מעונן וגשום היה, אך על אף מגז האויר הקר, נאספו המוני נוצרים בכיכר השוק, על כי מלא היה בהמון אדם. עיני הכל נשואות היו אל השולחן דרך סביבו ישבו הגנרלים, שרי הצבא ואישים רמי דרך ההמונים דחקו ודחפו זה את זה והשמיעו קריאת "בוו מרגלים!!!!" שוטרים וחייילים הצלפו מבלבלי מעל לראשי ההמון ופילסו דרך ליהודי שהובל כבול בשלשלאות ברזל. פניו היו שקטות ורגועות והוא צעד עם מלויו אל הגרדום. על אף קריאות הזעם והגידוף שסביבו לא הועם ברק עיניו והזוהרות. במתיים רבים הציצו פנים של יהודים מבוהלים ומפוחדים, אך מה יכולים אומללים אלו לעשות למען בן עמם ההולך למות על קידוש השם? היהודי הועמד ליד השולחן הארוך, ניתן אות והושלך הס בקהל, ואחד הפקידים קם על רגליו וקרא בקול נמרץ ממגילת אורכה לאמר: "אתה נידון למוות בריה. יסלח לך האלקים על פשעך הגדול. בגדת במלכות האהובה, שרצית למסרה ביד אויבי על ידי אורות האיתות שלך..." מיד העמידו את היהודי כשפניו אל הקיר. ההמון הצמא לדם רעש ועטף פעמוני הכנסה לצלצלו בחוזקה, ולועגי הרובים כונו אל מול היהודי, השלחן השלחן כשנשימה עצורה לקפדה: "אש"!!!. ואז נשמע קול שעתק סוסים זוהרים מרוחק. אלו הלקו וקרבו במהירות, המצביא העליון של המחוז הגיע וצעק במלוא גרונו: "הנה, הבאתי לכם עוד יהודים מעיירה אחרת!" קני הרובים הורדו, והושלך הם. ואז פנה המצביא העליון אל שני היהודים שהביאו חייליו עמם ואמר: "הגידו יהודים, ההדלקתם אמש נרות בחלונותיכם? כן, או לא?" "כן, אדונו השר" ענו היהודים. "ימדוע?" הוסיף השר ושאל. "מנהג קודש הוא לנו בכל שנה וישנה, לזכר הניסים והנפלאות שעשה ה' אליקנו לאבותינו, בימים ההם - בזמן הזה". "מתי היו ניסים אלו?" שאל המצביא הסקרן. "אדונינו השר, לפני יותר מאלפיים שנה..." "לא נכון, יהודים - לא ולא, אמש המצביא. לא לאבותיכם בלבד עשה ה' את הניסים הללו, אמש - עשה לנו כס גדול! מוקפים היינו אויבים בחשכת הלילה בסביבה זרה לנו, לא ידענו לאן ננוס וסכנה איומה נשקפה לנו. רק הדודות לשביבי האור שצנצנו מחלונותיכם ניצלתנו". היהודים שוחררו לאכזבת ההמון צמא הדם, ולשמחת יהודי העיירה, ולשרשרת ניסים שעשה לנו ה' בימי החנוכה - נוסף גם נס זה. מהספר מורשת אבות על בראשית.

בשנת תקל"ז התחוללה מלחמה קשה בין ארה"ב שאז החלה להתפתח כמדינה לבין האימפריה הבריטית. ארה"ב היתה אז חלשה נורא והיתה מורכבת מאוסף עמים שונים ומי שהיה הפקד אז של הצבא החלש והעני היה גורג' וושינגטון, הוא היה צריך להחליט מכלום וכך ענה צבא חלש ומורכב מעמים שונים החל במלחמה שתוצאותיה ידועים מראש. הבריטים נצחו בקלות בכל החזיתות בהיותם צבא חזק ומאומן ומגובש עם נשק בר לעומת ארה"ב שלא היה להם כמעט נשק. באחד הימים התהלך גורג' וושינגטון ברחובות ארה"ב כשהוא מיואש ובדיכאון גדול, בראותו את המצב לאשרו ובלביו התבשלה החלטה לסגת, שהרי לא יתכן לצבא עני של אוסף של חיילים החלטה כך ולנצח. והנה בעודו הולך ברחובות העיר לעת שקיעה צדה עיניו איש יהודי יוצא עם משפחתו אל פתח ביתו בשמחה ובחגיגות ובידו חנוכה זעירה מניחה בפתח ונטול את הנר ומברך, לאחר מכן שר שירי חנוכה בשמחה ובתלהבות, גורג' ניגש אליו ולקח הדבר היהודי סיפר את כל סיפור חנוכה כיצד רבים נוצחו ע"י מעטים וגיבורים נפלו ביד חלשים וכי המראה שנגלה לעיניו הפליא אותו עד מאוד. מיד קם גורג' ואמר בקול גדול אתם היהודים עם של נביאים אין לי ספק שאתה שלח משמים לעולדינו בשעות הקשות להוציאנו מהייאוש שתפס אותי הנני יוצא מכאן עם אור הנרות הללו אינני חושש מכלום למרות שאנו חלשים מול חזקים ומעטים מול רבים. וצבאותו התהפך רוחו בקרבו חגר עוד ותעצומות והחליט להילחם בחרוך נפש ובעקשנות. עד מהרה נחל ניצחונות בכל החזיתות ואף הכלכלה של ארה"ב החלה להתרומם. לאחר הניצחונות הוא התנמה לנשאת הראשון של ארה"ב וקבע את המנונו על השטרות לא לפני שהוסיף עליהם את הכרזת המפורסמת בה' אנו בוטחים ובעשה שלאחר מכן הגיע לביקור בביתו של אותו יהודי לאות הערכה על הביטחון ששאב בביתו. פנינו עין חמד.

הארות וידעות חשובות מגדולי ישראל ועוד עניינים חשובים. ערוך בדרך שו"ת.

שאלה: מה החיסרון במידת הקנאה, ואיך מתגברים עי"ז?
תשובה: רבי חיים ויטאל כותב שעונשנים של כל הראשונים היגיעו מהקנאה. קיץ קנייתו בהבל נטרד עימי מהחולם, השבטים שניאנו ביוסף נענשו בעשרה הרוגי מלכות. וכן קרח נתקבץ שלא התמנה לנשיא וסופו ידוע. ואומר רבי חיים קניבסקי באורחות יושר ערך קנאה, שבזמננו יש הרבה אנשים שחיים בלי חשבון משום שכל מה שיש אצל אחריים מוכרח להיות אצלם, ועי"ז נכנסים לחובות בלי חשבון עד שלבסוף נתקעים באלפי חובות, ונאלצים למכור את ביתם או ליטוע לחו"ל וסופם מר כידוע, וכי"ז אם משום שלא כלכלו את ביתם כראוי, אלא בזבזו את כספם בנולע שיקולים של קנאה. **ואם אדם יחיה באמונה שלא עשן אדם ונשע במונח לחברו כמלא נימה,** וירבה בתפילה שלא תעלה קטנתו לבל אחריים. ויבין שיש לו גם מעלות ודברים שאין לחברו, ויפנים שלכ"א יש את החבילה שלו, אזי הוא יזכה רק לפרגן לשני ולהסיר מליבו את הנגע הרע הזה.

שאלה: בפרשתנו יום הולדת את פרעה. מה ראוי לעשות ביום הולדתו **תשובה:** הן איש חן טוב בכל שנה וזנה וסימן יפה הוא. ונחוגים לעשות אותו יום טוב בכל שנה וזנה וסימן יפה הוא. ואומרים בשם החפץ חיים שהמזל אז חזק ואפשר לבקש בקשות. והוא עי"ז תהילים פ"ב בני אתה אני היום ילדתך שאל ממני ואתנה. היינו שביים הילדה אפשר לבקש בקשות. אבל רבי חיים קניבסקי אמר לו מספר פעמים שהיות והמקום היחיד שמצינו בתורה יום הולדת הוא רק אצל פרעה, לכך אין ביום הזה שום דבר ואין לנהוג בו חגיגות, לבד מגיל ששיים ושבעים שמוכר בגמי מו"ק כ. אבל גם לו יום זה רבי חיים אומר שלא חובה אלא יעשה איך שרוצה, ומה שרבי יוסף עשה משום שהיה ראשי שיבאי.

שאלה: השבעו יש הרבה על חלומות, חלום יוסף וחלומות של שר המשקים ושר האופים, וכן חלום פרעה. הנה מצינו הרבה בחז"ל ובגמי בענייני חלומות. מה ההנחה הראיה בענייני חלום? **תשובה:** הכלל הוא שאמנם יש בשיועי חלומות מסוימים שמתענים עליהם, אבל ידוע שהחז"ל אמר לאחד שחלם חלום שמתענים עליו בזה"ל: אתה לא כי"כ חשוב שיגלו לך מהשמים דברים כלולים. ורבי שלמה זלמן אוירבך היה אומר לך מהחיים כולל על חלומות ולכל היותר יאמר בברכת כהנים יהי רצון הנדפס בסידורים במוסף של ג' רגלים. וכך עונה בדרך כלל רבי חיים קניבסקי, ורק על חלומות מתחידים תמיד אומר הגר"ח לומר בברכת כהנים יהי רצון של הטבת חלום, ובמשנ"ב מביא שזה מועיל גם לחלומות שמתענים עליהם. וה"ה מהני הטבת חלום. ומורה הגר"ח חלם על חלם על משהו דבר לא טוב שלא ימצי זאת לחברו כדי לא לצער. וכשחולם שימת', רבי חיים מביא שזה סוגיה לאריכות ימים. ולפעמים יש חלומות שהמת הקפיד מאוד על ענייני ממון ונתנו לו משמים את הזכות להודיע לקרוביו שיחזירו ממון שחייב וכדו'. וכן לפעמים יש זכויות לאדם שיוכל להתגלות בחלום למשהו על עניין משפחתי או עניין הטעון תיקון וכדו', אבל זה עניין אחר לגמרי ולא נבואה אלא בדרך לתקן משהו בעולם הזה.

שאלה: איתא בחז"ל הוהיה גנב ליה גניב תי"ח. כתוב בחז"ל והובא בטור שזה הולך על נר חנוכה. מה הזהירות שצריכה להיות? **תשובה:** בפלא יופץ כתב שצריך שהיה הכלי שמדליק גם אתה ונקי שידליק בשמן זית זך, וכע"ז כתב הבי"ח שצריך שהיה הנר יפה. ופשוט שצריך להקפיד בכל דיניו ודקדוקיו, וזהו השתדלות ראויה לבנים תי"ח. וידוע שאביו של הנר איש חן פלע רבות שהיה שמן זית מצוי בעירו, ואמר שלכן זכה לבן חייב איש ח"י שהאיר את העולם כולו. וכמוכן שכל זה אם מקפיד על חינוכם כראוי, ובא"ה ל"מ. היות ואסור השתמש בשמן שנאמר מהנרות, מי שרוצה להנות מהשמן הנשאר מהנרות עבור השושנה כמו שאומרים וימנותר קנקנים נעשה נס לשושנים' יכול לעשות זאת רק אם מתנה מתחילה שרוצה להשתמש במותר השמן שבכוס לצורכו ואז יוכל להשתמש בה ולא בא"ה אסור להשתמש בזה כי אסור להנות מהשמן הנשאר כי הוקצה למצוותו. עוד סוגיה כתובה שכששורפים את השמן זית השאיר יחד עם הפתילות, סוגיה לאישה שלא זכתה לזיווג ששתעבר מלע חשיפה ועי"ז תזכה להתעבר, ויש אסורין ז"ש. **משגולות שמן זית הלשנה:** האוכל שמן זית זה סוגיה לחכמה, וכן סוגיה לזכור תלמודו, ומאריך ימים, עוד דבר משיע ששמן זית עוזר למנוע נשירה בשיער. צריך לזרוח על השער לאחר מקלחת באופן קבוע וזה עוזר מאוד למנוע נשירה (במאמר המוסגר הישפע חיים' כותב שהאישה תכין לבדלה את הנרות להחלקה).

שאלה: במה מיוחדות ימי החנוכה יותר משאר ימות השנה לעניין תפילה? **תשובה:** במחזור ויטרי על חנוכה כתב שחנוכה הוא מלשון חן וחנינה, היינו שהקבי"ה מתנהג עמי לפנים משורת הדין. וימי חנוכה מסוגלים מאוד לבני, גמי ומוזני בריוח ובנקל. ובמיוחד ביזאת חנוכה' שהגאון כותב עי"ז שהוא כנגד יום הכיפורים, ובכתבו האר"י כתב שזה יום של חיתום בעדו' ובמהר"ל כתב שימים אלה הם זמן של נס, והנס נחפץ לטבע, ובמהר"ל לאדם אם נעשה לו ס נ בימים אלו. ואפשר לזקוק בזמן זה רקיעים ולפתוח שערי שמים. ופעם אמר החזו"ן למשהו שהגאון בפינו על מצבו החדוק בענייני פרנסה והוא זקוק לנו גדול שיעצילי לפרוע את חובותיו, א"ל החזו"ן שביים יזאת חנוכה' אפשר לפעול הרבה דברים ולזכות לניסים בכל העניינים ובזמן הזה אין טבע כלל וכל העניינים פעילים מלמעלה מדרך הטבע. והכי הרבה אפשר לפעול בענייני פרנסה ורש"י. ומה שמוטל עלינו זה לפתוח ספר תהלים ופשוט להודות לקב"ה על העבר ולהתחנן על העתיד בכל התחומים. ועי"י ההודיה לה' נפתחים כל השערים. ורבי מיכל יהודה ליקוביץ היה אומר שהסיבה שבחנוכה יש יותר ישועות ובפרט בזאת חנוכה בכל השמות שאנו אומרים כל יום הלל שלם ומודיע על הניסים בכל התפילות, ומדליקים נר בהודיה לה' על הנס, וכשמודים נפתחים מאוד שערי שמים. ורבי אליהו לופיאן אומר שצורת התפילה צריכה להיות שמאמין באמונה שלמה שיש בכח תפילתו להכריע את הדין לטובה. וזה גם הזמן להרבות בתפילה על הצלחה בתורה וכמו שכותב ר"ג איבשיץ

שכל הצלחת האדם בתורה היא רק בזכות התפילות. ועל העת רצון המיוחד בחנוכה כותב רבי חיים פלאגי שבזמן הדלקת נרות חנוכה נעשה ער רצון ומדת הדין מתבלטת ומתעוררת מידת רחמים וחסדים גדולים כמו בשעת תקיעת שופר. ולא לשכוח את מה שכותב הרמב"ם מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד לשמוח בימים אלו של חנוכה ולהודות ולהלל על הניסים שרועה עמנו ה'. ובפרט כשיש לידים חשובי שישחה עמם עי"י הנרות למשך חצאי שעה.

שאלה: מה רבי חיים קניבסקי נוהג לעשות בימי החנוכה מלבד סדוריו הקבועים? **תשובה:** רבי חיים קניבסקי הולך כל יום מימי החנוכה לאחד מילדיו לביקור ומתאספים ובשנים המשפחה המורחבת של אותו ילד, כך בכל ימי החנוכה, ובשנים האחרונות מגיעים לביתו כל ילד עם כל ילדיו ובמשך שעה ארוכה הוא מחלק לכל ילד וילד בנפרד דמי חנוכה, ונוהג מנהג ישראל לאכול לטקס. בכל חמישי (שזו אף פעם לא יוצא בשבת) רבי חיים מחלק לכל ילדיו ח" חנוכה, וכן נהג הסטיפלער. וברור שאדם שיש לו אישה או ילדים ראוי שישמח עימם בזמן הדלקת הנרות ולאחריו וירבה בסעודה בשביל פרסום הנס וחביבה מצוה בשעתה, ואני זוכר שהרב שטיימן הורה ולאש כולל חשוב שצריך לחשוב על זכר הבית בימי החנוכה ולא להעמיס על האברך סדרים שיעמנו חלילה שחזרו על האברך עם משפחתו וביתו... (ומלבד זאת הרב שטיימן אחז של השנה יש עניין שאדם יאכל את הסעודה העיקרית של יום יום יחד עם אשתו, ורבי חיים קניבסקי הקפיד בזה מאוד כל ימי חייה עם הרבנית עי"ה). על להוסיף שישנה האחרונות לחיי הרבנית היא הדלקת חנוכה בחלום, והטעם לזה הוא משום שחגי האחד הביא לרב חנוכיה מפוארת, והרב שהדליק כל השנים (עד היום) מחנוכה שקיבל מסב אשתו רבי אריה לויץ לא רצה להחליפה בחנוכה החדשה, אז בכדי לא לפגוע בנותן, הרבנית הדליקה בזה, וכיום הנחד שישנן עם הרב מדליק בזה.

שאלה: מה היא סגולה למנצח בצורת מנורה? **תשובה:** כתבו הראשונים ובראשם הרוקח וכן הוא בחיד"א ועוד, למנצח נבגנות עשה דוד ברוח חכמה וצורת מנורה והאומרו בצורת מנורה ימצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם, והאומרו בןץ לא יארה לו מקרה ער ומובטח לו שהוא בן עוה"ב. וכתבו הפוסקים שיש לאומרו בצורת מנורה והיינו שיעמיד הכתב מולו כשהוא עומד כמו מנורה.

שאלה: ביום שיש ערש"ק מקץ חל גם ער"ח טבת, וידוע שהוא זמן מסוגל לישועה בקברו של רבי ליב בעל הסיורים בצפת, מה היא הסגולה הזאת, ומיהו רבי ליב? **תשובה:** עי"פ המקובל הוא רבי לייב מטערקוי-שמהילוב בתלמידי הבעל התניא נפטר בטי"ו בחשוון תקצ"ז, ונקבר בבית העלמין העתיק בצפת והוא הבטיח לפני פטירתו ישועות למי שעולה על קברו, ובפרט מי שסמיים ספר התהילים ברציפות בער"ש אחרי צנות. בעל ה"בית ישראל מנורה" הורה שראוי לעלות על קברו של ר' לייב.

שאלה: מה מיוחד השנה בשבת פרשת מקץ? **תשובה:** בשבת מקץ יש עניין מיוחד להרבות בשמחה ובתוספות מיוחדות בסעודה, הן משום חנוכה והן משום חודש. **כמ"כ במצו"ש** חנוכה חל גם ראש חודש כתוב החזו"ן שיש עניין גדול להתחיל גם את השבעו וגם את החודש של רגל ימין שזה אומר להשתדל מאוד במצו"ש להרבות בתורה ובעשיית רצון ה' והנשוא התפילה והן בהתגברות על היצה"ר כל מה שצריך. ועי"כ כל חודש נראה אחרת ומסללו מעליו את היצה"ר.

שאלה: מה מצב הקורונה בעולם? **תשובה:** ידוע שבימים אלו הקורונה מתפשטת בעולם בכל הכוח וגם כאן בישראל מתחילה קצת עליה מדאניה בתנוני הקורונה. וברור שכל מה שקורה בעולם נעשה בשביל ישראל, וישראל הכוונה לתנו"מ, ואי"כ עלינו להמשיך להתחוק ביתר שאר ועזו בעשית רצון הבורא בשלימות וזוכה שלא יפגע הדבר בנו במשפחתנו ובאף יהודי רח"ל.

שאלה: מה יכול לסייע לחיזוק בימים אלו? **תשובה:** מאחרי חנוכה מתחיל כעין זמן חדש והוא זמן שאפשר לזכות בו להרבה יותר משאר ימות השנה, בגלל שבזמן שנותרה קצת נחלתנו זוכה מי שמתחזק ביתר שאר לשפע גדול שנמצא באותו הזמן בעולם, כי כידוע שהקב"ה מוריד שפע על תורה בעולם וכיוון שיש שנחלשים בזמן זה כי זה אחרי חודשיים מהחורף ויש עוד ארבעה חודשיים יש קצת קושי והרבה כל שוקדים כמו בתחילת הזמן. לכן כל מי שיש לו כח בקודקודו יתחזק ביתר שאר בד' חודשיים אלו ויזכה לסיים את הזמן עם סיפוק אדיר ביותר.

שאלה: מה זכה הדין האחרון? **תשובה:** בימים אלו כל יום השנה הרביעי לפטירת הרב שטיימן זצ"ל וזרינו החלש זהה שיחיה עמנו אדם שהתנהג כמו מלאך. לעצמו לא היה צריך מאומה והיה חי בהכי פשוטו שיש בעולם, כל ימיו חשב על העולם הבא ומה יהיה לאחר 120 שנה. אבל את הצורך של השני הכיר עד לעומק כזקן ורגיל למרות שהוא עצמו חי בצורה שונה לגמרי.

שאלה: אדם הנמצא בזמן של חולשה רוחנית, מה יעשה בשביל שיעבור את התקופה בקלות ולא ישבר מזה לנצח? **תשובה:** אדם הוא מבין שכך דרך העולם, וכי זוהי תקופה זמנית, שלאחריה תבא תקופה של עלייה, אזי הוא לא 'מתרסק' ועוזב את כל עובדתו לגמרי, כי גם קעת הוא עובד את ה', אם כי בדרך של ניגיה. וכתב רבי חיים מוואלינא זע"נ"א: והנה האדם הוא תמיד עולה ויורד, ובעת ירידתו נדמה לו כי כל מה ששעשה עכשו יום התורה הוא העבודה אינו כלל בעל שכל ואין מצליח וזהו רוצה לנוח ולהתגרות בשניה עד שיעבור אותו הזמן וישוב לריעותו. זהו ידוע הרבה להולך בדרך התורה אבל באמת אינו כן, כי האדם נקל יוכל לעלות למדרגתו אם הוא עוסק אפילו על ידי התרשלות ומשע' ועסוק כלל, כי יתרחק כמו התורה ויותר יקשה לו להזדרז עוד. והעבודה היותר חשובה והיותר יקשה בעלי ה' היא, אם עובדים אלה וגם בימי ירידה, כאשר שתיקה גלויה נופלת על האדם, ודווקא אז הוא מתאמץ להתקרב אל בוראו עם כל היצר הרע שבו, ולהשקיף דוקא מתוך חמימות על היצר. תורת ההתחזקות.

ערוך בדרך שו"ת.

שאלה: מה עושה את האדם מאושר? **תשובה:** הדבר היחיד שעושה את האדם מאושר זה אם הוא מבין לשבור את המידות, והיינו להתגבר על היצר עי"י שקם בליל תפילה, עושה חסד עם מישהו שקשה לעשות עימו חסד, מתגבר בשמירה על הפה, מוותר ומוחל לשני בלב שלם, לומד בהתמדה בשקיעות בלי טלפונים, מתפלל כמו שצריך, כל דבר כזה מקרב את האדם לאושר אמיתי.

שאלה: חנוכה בפתח, הלביבות והסופגניות, המאכלים המסורתיים, הם מאכלים מטוגנים, עתירי שמן וסוכר והרוקים מלהיות סמל הבריאות. ובשמונת הימים הללו הם אורבים לנו בכל פינה: בבית, בכלול, בעבודה, במסיבות המשפחתיות, אצל חברים ובקונדיטוריות. כשעובר החנוכה ואנו עולים על המשקל אנחנו מבינים שמלרות שניינו... גם הפעם אכלנו כנראה סופגניה אחתי יותר מידי. בדיחה יהודית מספרת כי סופגניה ששרה למערת ימאים. והרציון הוא כזו שהשמן בה מספיק בשביל לדלוך שמונה ימים... ברצינות, סופגניה הגילה מכילה כ- 350 עד 450 קלוריות בעוד שסופגניה מגולתה בקרם ומצופה בשוקולד עשויה להכיל גם עד 600 קלוריות; לביבה מתפורח אדמה מכילה כ- 150 עד 200 קלוריות וכשהן מוגשות ושולחן רובנו מתקשים להסתפק באחת בלבד. אין ספק כי שמונת ימי חנוכה מעמידים בפנינו אתגר רציני בשמירה על הבריאות והמשקל, מהו הצעה המעשית בכל זאת לעבור את חנוכה בשלום מבחינה בריאותית? **תשובה:** ברות שמנהג ישראל תורה ונוהגים לאכול דברים משמן כסופגניות ולטקס. אבל משום שזמרתם מאוד לנפשותיכם, כאשר **לאפות** סופגניות וזוהי יש כמות קטנה יותר של שמן. א"א אם כי אתם מטוגנים טוגנו בשמן עמוק כך שמשך הטיגון קצר יותר ופחות שמן ייספג בהן. ולקונים: קנו סופגניות דלות קלוריות, החליפו את המילוי המסורתי במילוי דל קלוריות - העדיפו מילוי דל קלוריות במקום המילוי הרגיל.

שאלה: האם זה נורמלי שאדם נהנה לשוחח עם חבר וכן להשתחרר עם חבר יותר מאשר עם בני ביתו, וכן להפך. **תשובה:** ברור שנגון המחשבה של בני הבית שונה לגמרי מאשר החברים, וכיוון שכך יש שחרור ושיחות שאין אפשרות לאדם לבצע עם בני ביתו, ובפרט שיחרור בזמנים מסויימים, ולכן ברור שעל בן זוג לא להיעפע מותרותיה זו. וראוי להביא זאת את הסיפור הידוע מרבי נחום מהורטנא רבו של הח"ח. פעם אחת ישב היחפץ חיים' בבית רבו באחד מימי החנוכה, השמש שקעה ואף הלילה כבר ירד, ואילו רבי נחומקיה מתמנהמה מלהדליק את נרות החנוכה, ומתין הוא לרבנית שיצאה מן הבית ועדיין לא שבה. עברו כמה שעות וכבר כלתה רגל מן השוק ורבי נחומקיה עדיין יושב וממתין. בשעה מאוחרת מאד שבה הרבנית אל הבית, ואז אמר ריה רבי נחומקיה והדליק את נרות החנוכה. שאל היחפץ חיים' את רבי נחומקיה, מדוע המתין לרבנית זמן כה רג, והרי על פי הדין היתה יוצאת ידי חובתה בהדלקת בעלה, גם אם לא הייתה נוכחת בעת ההדלקה עצמה, ונדועו ראה לנכון להמתין לשו"ת: הלכה מפורשת היא, השיב רבי נחומקיה, שאם אין לאדם כסף אלא רק לנר אחד, והוא מסתפק מן עדיף, רש שבת או נר חנוכה: רש שבת קודם, משום שגבר שבת יש גם משום שלום בית. רעייית, סיים רבי נחומקיה, מוסרת את נפשה למען שאני אוכל להקדיש את כל יעותי ללימוד התורה, והיא תהנית בכל שנה להיות נוכחת בעשת ההדלקה, שלום בית זה חייב אותי להמתין לה עד שתשוב.

שאלה: מצאנו בחז"ל שלעולם לא יעדיף אדם בנו בין הבנים כדי לא לגרום קנאה בנייהם, מה הגדר של לא להעדיף? **תשובה:** רבי חיים קניבסקי אומר שא"מ בעניין פעוט מאוד כגון בגד יותר יקר אסור, א. כי כתוב לעולם, והיינו בכלום. ב. כי ילפינן מיוסף, ואצל יוסף הוא ס"ה עשה כתונת פסים שעולה פרוטות, לכך צריך להזהר מאוד בעניין זה.

שאלה: מה הדרך לנטוע בילדים ביחון ש הם יכולים והם שווים ועי"כ יצליחו בעניינם ויהיו בנויים היטב ומוכשרים להצלחה בתורה ור"ש. איך יעשה זאת בימי החנוכה? **תשובה:** יש חוברת מפוראת שהוציא איש החינוך רבי יחזקאל שבקס ששם הוא מביא רעיונות נפלאים להעצמת הביחון אצל הילד בדרך של משחק. **דוגמא ראשונה:** שכל ילד יכתוב איזו הצלחה מיוחדת שהייתה לו והוא גאה בה, ולאחמ"כ ידברו על עניין זה כל המשפחה איזה מעשה אציל וכו'. ומימלא הילד יציע לחשוב על עוד דברים שהוא יכול לעשות במסגרת הכישורים שלו. **ב.** משחק נוסף. כל המשפחה לכתוב על כל ילד בנפרד משהו שהוא ורק הוא מועיל לבית, ואח"כ לבדוק אתו ביחד האם הוא תורם את אותו עניין לחברה וכו'. ג. כל ילד יכתוב על דבר או עניין שהוא עבר בחיים, ולהרחיב במה וכמה היה לו קשה. ד. כל ילד ישרום בףד את התחום שהוא מתקשה בו בחיים, כמבחנים, חברה או לימוד ותפילה או חברותות, או קשה לוותר וכדו' וזא לעזור לו בדברים. וכן הלאה, העיקר לשבת יום יום סביב השולחן ולהעלות נושאים מעניינים אצל הילדים ויחד לנסות לפתור אותם, והחנוכה יתן העצמה גדולה לכל ילד באשר הוא.

יש להימנע מלקרוא מדור זה בשבת: הרעיונות של השבוע: א.
יש לחו ל שיטת בישול מהירה וריאה: שיטת הבישול באידוי, שלש לו שתי מעלות. א. בריאות, כי הטעם והויסטימים של המאכל (ויקות בדרך כלל) לא בורח למים. ב. מהירות. סיר מלא מים הבישול הוא ארוך, א. כי לוקח זמן עד שהמים רותחים. ב. גם אחר שהם רותחים אצל המים מוגבלים לחום של 100 מעלות. אבל אם שמים קצת מים בסיר (מגובה סנטימטר בערך) א. המים רותחים מאוד מהר, ב. האדים מגיעים לחום גבוה יותר ממאה מעלות. וכך המאכל מתבשל מהר. רעיונות לביצוע: אפשר לחלוף יריקות (עדף תחיתוכן קטנות למהירות הבישול) לאדות בערך כעשר דקות רבע שעה. הירקות מוכנים!! וכעת אם רוצים להפוך את התבשיל למרק, מוסיפים מים רותחים (ותלבינים) והמרק מוכן! ביצים - תוך 4 דקות! (באמת), מניחים ביצים בסיר או מחבת ריק, מוזגים קצת מים ומרתחים על אש נבונה, ומכסים במכסה (שהאדים לא יברחו). תוך 4 דקות בסטופר, הביצים מוכנות (ביצה רכה)

ביצה קשה עוד שתיים שלש דקות. חימום בתנור: לחמם אוכל בתנור (אפילו פרויא) משפריצים מים על רצפת התנור הרוחחת, האדים מתפטים בחלל התנור, והאוכל מתחמם הרבה יותר מהר! תבנית עץ: מכסים את המחבת במכסה, האדים מתפטים ומבשלים את הביצה גם מלמעלה ללא צורך בשמן עמוק, (במכתש פלון ללא צורך בשמן כלל). צייפס במהירות: חותכים תפוחי אדמה בסליסר (לזירזי, תהליכים, וגם הצייפס קצת יותר קטן ומתבשל מהר יותר), מאדים בחצי כוס מים, לאחר עשר דקות אפשר להוסיף שמן ולערבב כדי לקבל טעם של צייפס. **ב. בקשר ליושב בידים** יש משחה מאוד טובה בשם ולוטה שאפשר להשיג אותה היום בכל הסופרים. **ד. בקשר לשחור בחולצה** לבנה, בצווארון ובכל מקום אחר, שלחו לי

חידות בפרשת שבוע: פרשת וישב: א. היכן בפרשה השתמש יעקב בפטירת רחל? **ב.** איזה מילה בפרשה היא בת ארבע אותיות, ובס"ה ארבע עשרה בגימטריה שלה? **ג.** איזה פסוק בפרשה יש בו 8 מילים בני שתי אותיות כ"א? **ד.** שתי מילים רצופות אותו הדבר רק נקודו שונה? **ה.** מה המכנה המשותף לכל הפסוקים בפרשה מלבד 9 פסוקים? **ו.** היכן בפרשה שם של אחייו של אברהם אבינו שמובא רבות בתחילת בראשית? **ז.** היכן בפרשה ג' מילים רצופות עבר הווה ועתיד? **ח. פרשת מקץ:** **ח.** איזה יום מיוחד היה לפרעה בפרשה? **ט.** איזה מספר מוזכר בפרשה בתור בגד? **י.** מה היא במקור ועוד פרשה אחת בתורה שיש בכל פרשיות התורה? **יא.** היכן בפרשה שם מילים רצופות המתחילות באות א? **יב.** איזה דבר בפרשה הוא כבד למרות שלא שוקק הרבה? **יג.** מה המכנה המשותף בין יעקב ויוסף ופרעה? **יד. חידות לוגיות לחנוכה:** **יד.** היכן מוזכר במשניות השי"ח המילה חנוכה, 7 מקומות? **טו.** היכן מוזכר חנוכה ברמז במשניות השי"ח פ"א? **טז.** מה הקשר בין שמה של אשת עשוי להבדיל משהו שקשורה מאוד לחנוכה? **יז.** איזה מצוה דרבנן מצלת מאיסור דאורייתא? **יח.** היכן הביא המש"ב גם כשיש לו כמות מספקת להדליק ידליק רק עד יום ג' של חנוכה וביום ד' שיותר אדוקים? **יט.** האם יש אריהמהחלה שאם כיבה את הנר לא ידליק? **כ.** האם יש אריהמהחלה שאם כיבה את הנר במוזד צריך להדליק שוב? **כא.** היכן מצינו בשי"ח דינא דיעד שנתכלה רגל משוק? מלבד חנוכה? **כב.** באיזה שמן מותר להדליק נר של שבת ולא של חנוכה? **כג.** איזה פסוקים מותר אומרים בפסודי? **כד.** היכן מצינו שמש יותר חמור מהנר בעצמו? **כה.** אב ובנו נר בשמש? **כו.** איך יכול להיות שני שמנים עם אותם נאנים, אחד כשר ואחד פסול לנר? **כז.** מה אומרים 12 יום רצוף ממוזר כ"ד בתחילת שבת? **כח.** איך תיכן את מברך שהייתו על הדלקת נרות ביום השלישי ולא מדובר בשבת? **כט.** הידליק אלא זכר ואף היה לו נר? **ל.** היכן מוזכרת בתנ"ך המילה חנוכה? **לא.** מתי מותר להתחילה להנות מנר חנוכה? **לב.** מה חצי בחנוכה? **לג.** מה בחנוכה? **לד.** מה הקשר בין חנוכה לרגל? **לה.** מה הקשר בין חנוכה לשושנה? **לו.** מה הקשר בין חנוכה לעגלה? **לז.** מה הדליק נר חנוכה בחצר? **לח.** באיזה חנוכה לא הדליקו נרות חנוכה? **לט.** מי מברך לכתחילה פעמיים על ההדלקה? **מ.** באיזה ימים לא חוזרים על פסוקים בקריאת התורה בחנוכה? **מא.** מה המכנה המשותף בין קריאת התורה של ימי ו'ה, שבת, וחנוכה? **מב.** כמה אנט ה' יש בהלל? **מג.** באיזה אופן מותר להדליק שמש מנרות חנוכה?

חידות על חנוכה לשאל את הילדים: מד. מה הקשר בין המילה הגפן למשחק של חנוכה? **מה.** ברכה שמברכים אותה הרבה במשך היום בחנוכה היא הכי ארוכה בשנה? **מו.** מה קרה בחנוכה שזה משחק ברח בימי הנקוד? **מז.** מי גם בחנוכה וגם בנשימה? **מח.** מקום שנמצא בו השמן ותנ"ך מה המכנה המשותף ביניהם? **מט.** באיזה מקור היתה הזית בתחילת חומש בראשית? **נ.** מילה נרדפת לשבת שתי אותיות? **נא.** נמצא בכל חנוכה ונקרא אלה הדבר בשני כיוונים? **נב.** קשור לחנוכה ומורכב משלושה קוים קטן, בינוני וגדול? **נג.** אותן אותיות בשני יוקם ושתיקן נותנות אור? **נד.** היכן מוזכר עשוי פירטי? **נה.** איזה עיר מרכזית מחנוכה נמצא בכל מקום מרכזי? **נו.** באיזה פרי משתמשים בחנוכה? **נא.** איזה נס עקרי אל מוזכר בחנוכה? **נב.** איזה שם של פרח מוזכר בפיוטים של פורים וחנוכה? **נט.** מה מסובב אצל בחנוכה מלבד סביבון? **ס.** מה חוגרים בכל ימי החנוכה? **סא.** מני חנוכה, כל מה השנה בבת כנסת? **סב.** כמה פעמים בחנוכה השנה מדליקים לבד מנר חנוכה עוד נר? **סג.** מי מגדולי האומה לא הדליקו מעולם נר חנוכה?

תשובות: א. הבוא נבוא אני ואמך, וברש"י הלא היא כבר מתה. **ב.** הבוא. **ג.** לח טו. **ד.** טרף טרף יוסף. **ה.** הכל מתחיל באות ויו שלבד 9 פסוקים. **ו.** צרי וילוי. **ז.** ל. **ח.** שמעתי אומרים לנכה. **ח.** יום הולדת. **ט.** בגדי ש. **י.** פרשיות תפוחות וסותמות. **יא.** איש אל אעיל אשמים אנתו. **יב.** כיבד הרע. **יג.** כולם מסופר בתורה על חלומותיהם. **יד.** בירכי. **יז.** ר"ה א. **יח.** תענית ד. **יט.** מגילה ג. **מגילה ג.** מויק. **ג.** ב"ק ו. **טו.** תענית ג. **יש** בו הלל בלי מעמד, וברע"ב שם זה חנוכה. **טז.** יהודית אשת עש, ובזכות יהודית היה חנוכה בחנוכה. **יז.** משנה אחרונה בהכנס, שני חנוכה פה כשהיק. **יח.** כשרץ בער"ש והויק. **יח.** משנ"ב תרעו א במקום שחברו אין שמן עדיף לתת משמן. **יט.** שניים הדליקו בחנוכה אחת, עד שלוש זה ניכר ושירי מעבר לכך אסור כי זה נראה שמדליק שמונה. **כ.** יש ספק שכר מן אחד מה עדיף, יש שבת אז חנוכה ואם הדין היה שכשכבה במוזד מועיל, אז שידליק של חנוכה יכבה וידליק של שבת. **כ.** יש לומר שזה לא ראייה בגלל שני חנוכה ערב שבת מדליקים לפני השקיעה ואם יכבה זה עוד לפני הזמן ולא ייצא. **כא.** במנחות לו. לענין תפילין רבי יעקב אומר שמלביש עד שתכלה רגל מהשוק. **כב.** שמן של בעיית של שבת שרי כי זה נצרך לאורה משא"כ חנוכה שאסור להנות מהאור. **כג.** הודו לה'. **עזי** וזמרת קה. **כד.** יש נרות שיש בהם חשש שמא יטה, ואסור להדליק בהם כמבואר בממה מדליקים, והנה בנר חנוכה אין חשש שמא יטה כי אסור להשתמש בהם כמבואר בהלכה, אבל בשמש שיש חשש שמא יטה כי מותר להשתמש בזה אסור להדליק באותם שמנים. **כה.** אבנר בן נר. **כו.** שניהם היא תחת המיטה, אחד ראוי לאכילה

המון רעיונות: **א.** להשתמש בכביסה ב"יוניש גולד" ב. לשים אוקסיגן על המקום המזולזל בעצמו ואז להכניס לכביסה. **ג.** מסכינים את של האקים המזוינים: השחור החולצה - (לא היום) לא נובע מזיעה אלא מהכובע!!! כן כן... והראייה אפשר לראות את זה גם בטלית של בחורים שפרדים או ייקים וכדו' שלובשים טלית וכובע בתפילה, שיש להם שחור בטלית, מה שלא מצינו אצל אברכים. **אי** לכך הפיתוי הבסיסי הוא ללבוש את הכובע מקדימה (כמו אברכים) ולא בפניו. **אש** הראש (כמהנה הבחורים)). **ג.** לגבי רעיון לנקוי כלי כסף: **א.** לשים משחה של כלי כסף על ספוג ולשפשף היטב - מבריק את הכלי. **יש** להקפיד לעבוד עם כפפות. **ב.** אפשר לצחצח כלי כסף עם משחת שיניים וזה מאוד מועיל וזה גם טוב לפסח שיש לזה

חידות
אז נפסל משום רוח רעה, השני שלא ראוי לאכילה לא נפסל משום רוח רעה ומותר להשתמש בו. **כז.** מיום כד כסלו שחל ביום ה' עד ו' טבת (כל ליום כשמוזרים ס"ח ושבבת במנחה וביום ראשון ה' כסלו בשיר של יום) ובחול"ו יש 13 פעמים שחל חולת כל ביום שלישי. **כח.** היה לו נר אחד וחל יום ראשון בשבת ושני במוצ"ש עדיף נר של שבת והבדלה על נר חנוכה. **כט.** חנוכה יב כז. **ל.** כשב לא שאלה בענין הנר ורוצה לעיין ואין לו אור האה"י, כתב להתיר וכמו שמצינו בשמו"ע כשרוצה לעיין מותר לו ללכת לצורך. **לא.** נר דולק קצת שעה. חצי קשר אחרי הלל. **לב.** 3 ברכות בלילה הראשון. מוציאם שלוש שעות תורה בשבת ר"ח. **לג.** 36 נרות חנוכה. **לד.** זמן הדלקת הנרות עד שתכלה רגל מן השוק. **לה.** "ומנוטו קנקנים נעשה של שושנים". **לו.** "נרות שבעה נפשי שבעה מלכות עולה". **לז.** "והדליקו נר מן חצרנו לצדד". **לח.** בחנוכה המשכן ובחנוכה המוצב במדבר. **לט.** מי שמדליק בבית הכנסת מברך גם בבית (ש"ש/ת"ע"א ס"ז). **מ.** בראשון של חנוכה, בשבת, ב"ח וזבאת חנוכה. **מא.** שמתחילים לקרוא מהמקום ששיימו ביום הקודם. **מב.** 3 אנט ה' הושיעה נא. אצלה נא. **כ** אינו עבדך. **מג.** בבית הכנסת כי כולם נרות מצוה. **מד.** אותיות הגוף הוא נ.ג.ה.פ. מה שכתבו בסביבון. **מה.** ברכת המזון של חנוכה בשבת. **מי.** נס פתח בשניו הנקוד מנס שהיה בחנוכה. **מז.** קנה. **מח.** ביכד, ותני' הוא כד ספרים. **מט.** במקור של הויה, והנה עלה זית בפיה. **נ.** פך. **נא.** שמש. **נב.** יון. **נג.** שמש. **נד.** דחה אדמוה. **נה.** יום זית. **נו.** זית. **נז.** נס פך השמן. **נח.** שושנת יעקב, נעשה של שושנים. **נט.** מסובבים מצוות מצוה בימין וחנוכה בשמאל. **ס.** הלל. **סא.** שמש. **סב.** בליל שבת במוצ"ש הבדלה. **סג.** האבות הקדושים וכל מי שנולד לפני נס חנוכה. רבות מהחידות מהרב דינר שליט"א.

חידון שמות ספרים בפרשה: פרשת וישב: א. ותולדת יעקב ויוסף. **ב.** כתונת פסים. **ג.** פתח עיניים. **ד.** ברכת ה'. **ה.** יפה מראה. **ו.** יפה תואר. **פרשת מקץ: א.** רביד הזהב. **ב.** מרכבת משנה. **ג.** צמנת פננת. **ד.** בית יוסף. **ה.** וילקט יוסף. **ו.** צדה לדרך. **ז.** אמתחת בזימון. **ח.** כסף פשרה. **ט.** משתמנין.

חידון משמעויות מילים לפרשת וישב: א' משמעויות למילה ישב

ישב - התגורר. "וישב יעקב" (בראשית לו א). **ישב - היפך מעמד.** **ישב - חזר** - השבת אבדה. "והשב שבות אהלי יעקב". **ישב - הסתיים.** "ישבו חרון אפך מעמדך, מארצך, ומנחלתך". **ישב - התלבט.** ישב על המדוכה. **ישב - פתר.** יישב את הכסודך.

חידון משמעויות מילים לפרשת מקץ: ח' משמעויות למילה שבר

שבר - א. קנה. **ב.** מכר. "וישברו למצרים" רש"י: שבר לשון מכר ולשון קניין (בראשית מא נו). **שבר - פתרון חלום.** "ויהי כשמוע געגון ז מספר החלום ואת שברו" מצודות דוד: (תנ"ך) (שופטים ז טו). **שבר - תקווה.** "ואל תבטישו משברי מצודת ציון: "משברי" - ענין תוחלת ותקוה כמו שברו על ה" (תהלים קיט קטו). **שבר - אסון.** צרה. או יל על שבר (ירמיהו י ט) על שבר על עמי (ירמיהו ח כא). **שבר - נשבר.** התעקלק. **נחרש.** התננף. **שבר - שבר ענו.** חן כבד המוריד גשם בעצמלק. **שבר - הפסיק.** שבר את הצום.

הגיגות המייעדים לאלו שיש להם תועלת

הדולר יורד יורד יורד. יורד. אחרי כל ירידה, כשכבר נדמה כי הדולר התדרדר כבר ללינינו, הוא ממשיך לרדת לרדת. בקצב הזה, בסוף הוא עוד ירצה להיות כאן ראש ממשלה. **עכשיו לבד מותר ללנות:** המשבר עם טורקיה נפתר אחרי שבנט העביר את הדו"ח התחייבות שישאל תאפשר ליתרים טורקים לצלם את ביתו ברעננה.

מישהו יודע אם מוכרים במשנת יוסף כתונת פסים? **משהו אופטימי:** כבר אוטוטו חנוכה והממשלה עוד לא הטילה מס על ריבה אדומה.

למי שלא מסוגל לאכול סופגניה שלימה, השנה ניתן להשיג סופגניה קטנטנות בשם "סופגניה ננטי". **למה נותנים לילדים** מטבעות לדימת חנוכה? כדי שיעדו איך צריך להתפלל כמונה מעוות.

אין שמהו כשמהת הרופא שמגיע באיחור למרפאה ומגלה בקוצה גדולה של פצעיטנים ממתנים. **השדכן היקה לאבי המייעדת:** מדובר בבחור מאוד ייחודי. למשל: הוא שומר את שאריות הסופגניה מחנוכה לערב פסח כדי לשרוף אותן עם הלחב בשריפת חמץ; הוא מאוד מקפיד לשיר זמירות גם בסעודת "סיומניה" בערב שבת; הוא מקפיד לשתות רוב כוס גם בליחיים" אחרי הדגים; הוא משתדל לא לאכול לפני שחרית, גם כשהו שאחרי אותו לחכות עד הצהריים; ומה לפני מרשים הוא, שאחרי כל הפגישות שהיו לו בכל השידוכים שלו, הוא מנידו אף פעם לא נתן תשובה שלילית.

במסגרת חוקי השיויון שהממשלה יוזמת, בקירוב כל מושב זקנים יחוייב לשנות את שמו מ"בית אבות" ל"בית הורה אחד והורה שתיים".

נישעתי 10 פעמים: מה על העלוש? **מישהו יודע אם כבר** יצא לאור סדר מעוז צור המבואר מתיבתא מהדורת בערקאוויטש?

הכשר כשר לפסח בשונה מחומר קלאסי לנקוי כלי כסף. **ג.** מצפים (מרפדים) קשר גדולה בנייר אלומיניום מכניפים מכניפים את כל כלי כסף ופולמים מים ורחימי עד לכיסוי הכלים מוסיפים 1 או 2 כפות סודה לשתיה מכסים היטב בנייר אלומיניום (שזיהה אטום ממש, ב.ל חורים) מכסים כחצי שעה ומוציאם. **שטיפים** ומנגבים במטלית יבשה (זה יוצא מבריק! וכל אלומיניום נהיה שחור, מנקה גם את העטורים ומקומות שקשה לנקות עם חומר, באפס מאמץ) **(הערה: יש הטוונים כי השריית כלי כסף במים חמים מוריד גם מהכסף בעצמו ומזיק לכלי כסף)**

אברך לחברותא שלו: דוד, אתה ממש "צדיק", אומר מעט ועושה הרבה. החברותא: מה יש? האברך: אמרת שתאחר מעט...

מעשה בעוזרת גויה ששמה במיטת התינוק הגמרא של בעה"ב ושאלה לפשר הדבר ונתנה שרפתה להרדים התינוק שבה, וראתה שתמיד כשבעה"ב יושב ליד ספר זה הוא נרדם אז הביאתו לתינוק...

אחד ישב האוטובוס מהדרין עם אשתו בקדמת האוטובוס, וכשהעירו לו הוא טען שהוא מהדרין מן המהדרין איש וביתו.

אחד שרצה שהיה לביני נוער חילונים בחנוכה. ושאלם מ יודע הטעם שמדליקים נרות בחנוכה. אחד אמר זכר למנורה אחד אמר שזה תקופה הכי חשובה בשנה וכיוצא"ב. לבסוף קם מישוה והוציא מכיסו עט ושאל לכולם מישוה יכול להכניס כזאת חתיכת חרס לתוך האף? אף אחד! בחנוכה מצאו פך שנים שלם בחוטמו (הטעות במקור) של פך נדול... לכן מדליקים... (הסיפור הזה מתפרסם בהנחה שרוב הקוראים לא קראו ולא שמעו אותו יותר מ-10 פעמים).

אוטוטו 2022 ועדיין לא המציאו סופגניה זירו.

תודה מאוד מאוד לכל מי שלא זוכר דברים שהבאתי בשנים קודמות וכך בזכותו אני יכול להביא גם דברים שכבר הבאתי בעבר, יהיה'ישיכח תמיד דברים שכבר כתבתי בעבר שכאכתוב אותם עוד פעם והוא יקרא אותם פעם שניה. **אין רוצה להודות באופן מיוחד** לאברך האגון המופלא הידוע ומפורסם בתפילותיו המיוחדות שקרבת אלוקים נדירה כמונה מעוות ממש, דמות וסמל להצרכה בהתמדה וברי"ש הקדושה הנוסכה על פניו, נתן משלו למען הכלל והפרט של כל ובול ומידה, אין לו בעולמו אלא ד"א של הלכה והוספה בלתי, אציל הנפש **רבי יעקב זקס שליט"א** מרחוב סוקולוב 51 שזכה עם הנישוא והוא שקיים רצון דוד המלך שבתי ב"בית השם' כל ימי חי. **וכן עלי להודות** לנער שהוא ידוע ומפורסם שעורר מאוד בביתו בן ובחסי, מטפל כל הזמן באחיו הצעירים ממנו, ליל בגול ומידה, מתמיד ומתפלל כמונה מעוות מתחילת התפילה ועד סופה כזקן ורגיל, מיוחד הוא בחן שנסוך על פניו, עדין הנפש ואהוב על הבריות **הנער אלחנן ביטון נ"י** יהיה'ישימיכוכ לומר עליו אשרי יולדתו.

אלו שזכיתי שניתן להשיג אצלם

ניתן להשיג את העלון בבני ברק: **צמוד לכניסה לתלמוד תורה כתב סופר** מצד שמאל של הכניסה, בקופסה בפניה בחצר ברחוב סוקולוב 23. **ובבית הכנסת** בית אהרן רחוב רד"ק. **ובבית המרכז מניין אבנרס פרדס** כ"י רחוב אבוצריא 9, **ובכולל מורה ודופת** (בית הכנסת הגדול) בספריה בקומה ראשונה (חברון) בכניסה המערבית בקלסר ירוק. **וכן בשאר המקומות** ואצל המפיצים הקבועים ובראשם כימיה ידוהאזי רבי ידידיה זר שליט"א שהוא חכם גדול. **אין לקחת יותר מעלון אחד בשום מקום ללא אישור.** **כמו"כ ניתן להשיג** את העלון במודיעין עלית (לא כמות) החל מיום חמישי בערב בשעה 7:37 בכניסה לחנות של ש.ח. שרונה משרד רחוב רשב"י 49. **כן ניתן להשיג בהר יונה נוף הגליל** אצל הראוי למלוכה כעמרי בזכות שבנה עיר בארץ ישראל רבי שמחה שלמן שליט"א, יוסף הצדיק של נוף הגליל. **כן ניתן להשיג בירושלים בלישבת מיר** אצל בן העליה שלכל ימינו בעליה רבי דוד רוטשילד שליט"א, או אצל האיש בעל לב הזהב, שכולם אוהבים אותו אהבת נפש ואומרים עליו אשרי יולדתו, הדמות של ישיבת מיר רבי אבי פרידנר שליט"א. **בבית שמש** אצל האיש שלא נס ליחו רבי נחום זכריש שליט"א בבית הכנסת אור אליהו. **וכן ישיבת הגר"מ שטרנבוך** - בחקוק הניא"ר 7 רמ"ג. **בנתבות** ב"בית בוכריס" **ברחובות** ב"בית מואר התלמוד, בח"ר החשוב והמפורסם בתורה וירוש' נתון כולו למען הכלל והפרט החשוב שיש ורט שליט"א. **בירוסה** אצל עולה מעלות המסילת שירים, רבי מיכאל גולדנברג שליט"א. **ובקצת גת** בביה"כני שומרי אמונים מיום שיש. **בעוצם** ב"בית רב זרח. **ברכסים:** אצל חשוב הקהל בתורה וירוש' והאיש שיועד להתמודד עם כל דבר באופן תורני ובקברת אלוקים רבי יוסף המאירי שליט"א כולל נר ישראל גבעה ב. **ברעננה:** אצל משפחת זכאי המיוחדת והנפלאה רחוב עממי שמר 9/5 טלפון- 052-6903395. **במנצ'סטר** אצל רבי שמואל א. הורביץ שליט"א מחשובי וצדיקי אנגליה: +447425793110.

לקבלת העלון בפקס יש להתקשר לטלפון: 03-6180383.

כמו"כ העלון נמצא ביכל העלונים' בעיצוב בשם 'לבית התורני' וכן העלון (מלבד הערות שבו) מופיע בקיבוץ גלילות'.

ניתן להוריד את העלון בעמודות מול הלשון. הדרכה: כנסיים לקול הלשון. מקיישים על חיפוש רבנים. לכתוב מערכת שבת. מקיישים על פתח תקיפה. מקיישים על תיקיית הורדת גלילות. מקיישים על לבית התורני. ומורידים עם שרצים. אפשר להוריד שם את כל הגלילות של שלוש וחצי השנים האחרונות.

כמו"כ ניתן להשיג במיל: 456alon@gmail.com

יש לדייק במייל ולכתוב קודם 456 ואח"כ alon@gmail.com

להשתתפות בהוצאת העלון לפנות: 0527633431 או בינדרים פלוס-רשת הכוללים פרדס כחן-עלון, (שלוחה 2422). זכות הרבים תלוי' במסייעים! **עלון בודד עולה לנו 15 אגורות ואשרי מי ששותף בזה.**

ניתן לקבל את העלון בכתב יותר גדול במייל הנ"ל